

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2016

7-8

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Joanna Buchalska, Magdalena Kuchnio
Radosław Nowaczewski, Karolina Pasko
Olga Maria Piaskowska, Maciej Plaskacz
Elżbieta Szczepanowska, Arkadiusz Turczyn
Bartosz Wołodkiewicz, Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 25 lutego 2016 r., I ACa 864/15, zagadnienia prawnego:

„Czy wytoczenie powództwa przed sądem powszechnym przerywa bieg terminu poręczenia cywilnego oznaczonego konkretną datą, co do wiarygodności istniejącej w dacie zawarcia umowy poręczenia cywilnego?”

podjął uchwałę:

Upływ oznaczonego w umowie czasu trwania poręczenia nie wyłącza obowiązku poręczyciela zaspokojenia roszczenia, którego wierzyciel dochodzi przed sądem, jeżeli powództwo zostało wytoczone przed upływem tego terminu.

(uchwała z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 19/16, G. Misiurek, A. Kozłowska, B. Myszka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 25 stycznia 2016 r., V ACa 167/15, zagadnienia prawnego:

„Czy prawomocne postanowienie sądu stwierdzające nabycie przez Skarb Państwa na podstawie dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87 ze zm.) w drodze zasiedzenia nieruchomości, stanowiącej przed 1 września 1939 r. własność gminy żydowskiej, wyłącza możliwość uznania takiej nierucho-

mości za nieruchomości przejętą przez Państwo w rozumieniu art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do gmin wyznaniowych żydowskich (Dz.U. z 1997 r., Nr 41, poz.1798)?”

podjął uchwałę:

Nabycie przez Skarb Państwa na podstawie art. 34 ust. 1 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87 ze zm.) nieruchomości stanowiącej w dniu 1 września 1939 r. własność gminy żydowskiej nie wyłącza możliwości uznania tej nieruchomości za przejętą przez Państwo w rozumieniu art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1798).

(uchwała z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 28/16, G. Misiurek, A. Kozłowska, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r., II Ca 2150/15, zagadnienia prawnego:

„Czy przepis art. 15 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. z 2015 r., poz. 2126) stanowi samodzielną podstawę prawną do wyrażenia przez Sąd zgody na ekshumację zwłok i szczątków, czy też jest to norma, która może być stosowana jedynie w związku z art. 210 k.p.k.?”

podjął uchwałę:

Zarządca cmentarza nie może na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 2126) domagać się skutecznie wydania przez sąd zezwolenia na ekshumację zwłok lub szczątków ludzkich.

(uchwała z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 24/16, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 19 stycznia 2016 r., V Ca 285/15, zagadnienia prawnego:

„Czy przeniesienie przez pozwanego, który samowolnie naruszył posiadanie powoda, posiadania nieruchomości, której dotyczy spór, na osobę trzecią dokonane po dacie zawisłości sporu skutkuje utratą legitymacji biernej w sprawie o przywrócenie naruszonego posiadania?”

podjął uchwałę:

Powództwo o przywrócenie posiadania rzeczy nie może być skutecznie dochodzone przeciwko osobie, która naruszyła posiadanie rzeczy, jeżeli w toku sprawy przeniosła posiadanie tej rzeczy na inną osobę.

(uchwała z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 25/16, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 11 marca 2016 r., VIII Cz 14/16, zagadnienia prawnego:

„Czy do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego obejmujących dojazd samochodem na posiedzenia sądowe pełnomocnika, którego kancelaria znajduje się w innej miejscowości, aniżeli siedziba sądu (art. 98 § 1 i 3 k.p.c.), zalicza się rzeczywiście poniesione, racjonalne i celowe koszty tego przejazdu, czy koszty przejazdu ustalone na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167)?”

podjął uchwałę:

Kosztami przejazdu do sądu pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym – jeżeli ich poniesienie było niezbędne

i celowe w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. – są koszty rzeczywiście poniesione.

(uchwała z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 26/16, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Radomiu postanowieniem z dnia 8 marca 2016 r., IV Ca 592/15, zagadnienia prawnego:

„Czy przerwa biegu przedawnienia spowodowana złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji przez wierzyciela będącego bankiem wywołuje skutek wobec cesjonariusza tej wierzytelności nie będącego bankiem, gdy egzekucja prowadzona na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego klauzulą wykonalności została umorzona na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.).

(uchwała z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Radomiu postanowieniem z dnia 19 lutego 2016 r., IV Ca 564/15, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku żądania przez wnioskodawcę ustanowienia służebności drogi koniecznej na prawie własności nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste można ją ustanowić na prawie użytkowania wieczystego?”

podjął uchwałę:

Sąd nie jest związany żądaniem wnioskodawcy ustanowienia służebności drogi koniecznej na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste, jeżeli uczestnik postępowania wniósł o ustanowienie tej służebności na prawie użytkowania wieczystego.

(uchwała z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 31/16, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 14 stycznia 2016 r., X Ga 309/15, zagadnienia prawnego:

„1. Czy wyznaczony przez sąd postanowieniem wydanym w trybie art. 1049 § 1 k.p.c. termin na wykonanie przez dłużnika czynności zastępowalnej rozpoczyna bieg z dniem doręczenia dłużnikowi powyższego postanowienia, czy z dniem uprawomocnienia się tego postanowienia?

2. Czy do kosztów postępowania niezbędnych do celowego dochodzenia praw (art. 98 § 1 k.p.c.) zaliczają się koszty wykonania przez wierzyciela czynności, do wykonania której został on umocowany na koszt dłużnika postanowieniem sądu wydanym w trybie art. 1049 § 1 k.p.c., jeżeli wykonanie tej czynności przez wierzyciela nastąpiło po nadaniu przez sąd klauzuli wykonalności powyższemu postanowieniu, lecz przed uprawomocnieniem się postanowienia sądu wyznaczającego dłużnikowi termin na wykonanie tej czynności?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 15/16, G. Misiurek, A. Kozłowska, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r., XXVII Ca 1390/16, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie z wniosku Skarbu Państwa o zasiedzenie nieruchomości można stwierdzić nabycie jej własności przez przemilczenie?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 22/16, G. Misiurek,
A. Kozłowska, B. Myszka)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 18 lutego 2016 r., I ACa 703/15, zagadnienia prawnego:

„Czy jeżeli w umowie poręczenia nie została wyłączona odpowiedzialność poręczyciela z tytułu odsetek kapitałowych od należności głównej, przy ograniczeniu treści umowy do zapisu obejmującego udzielenie poręczenia co do należności głównej obciążającej dłużnika, zakres odpowiedzialności poręczyciela wobec wierzyciela wynikający z art. 879 k.c. obejmuje tylko należność główną, czy także odsetki kapitałowe za okres przyszły?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 23/16, G. Misiurek,
A. Kozłowska, B. Myszka)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 10 grudnia 2015 r., I ACz 2418/15, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o sprostowanie publikacji prasowej, wniesionej na podstawie art. 31a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, zdolność sądową strony pozwanej należy łączyć z podmiotowością redaktora naczelnego w stosunkach regulowanych prawem prasowym, czy też z podmiotowością osoby fizycznej powołanej na stanowisko redaktora naczelnego?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 10/16, J. Gudowski,
K. Strzelczyk, M. Szulc)*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 13 listopada 2015 r., I ACa 272/15, zagadnienia prawnego:

„Czy samoistny posiadacz jest legitymowany biernie w sprawie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości (art. 224 i 225 k.c.) wówczas gdy oddał nieruchomość w posiadanie zależne?”

przekazał zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego.

(postanowienie z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 12/16, G. Misiurek, A. Kozłowska, B. Myszka)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 48/16

„Czy wierzycielem w rozumieniu przepisu art. 376 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze uprawnionym do złożenia wniosku o orzeczenie pozbawienia określonej osoby prawa prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia funkcji jest każdy wierzyciel dłużnika, czy tylko wierzyciel, którego wierzytelność już istniała w okresie zajmowania funkcji przez tę osobę, tj. który w czasie właściwym do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości byłby na liście wierzycieli pokrzywdzonych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 24 lutego 2016 r., VI Ga 201/15, A. Korwin-Piotrowska, I. Leszczyńska, B. Kulig-Budzińska)

Sąd Okręgowy przeprowadził analizę historyczną nowelizacji dotyczących przepisu wskazanego w zagadnieniu prawnym. Nawiązał również do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2005 r., III CZP 58/05 (OSP 2006, nr 10, poz. 110), której przedmiotem był zakres podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie o pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu. Zdaniem Sądu, analiza ta wskazuje, że ustawodawca wzmacniał ideę orzekania o zakazach jedynie na

wniosek ściśle określonych osób, a jednocześnie eliminował sytuacje, w których postępowanie nie mogło być kontynuowane ze względu na interes publiczny i cel postępowania, którym jest wyłączenie z obrotu gospodarczego osób nierzetelnych i nielojalnych.

Sąd drugiej instancji poruszył też problem pojęcia wierzyciela uprawnionego do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości i po dokonaniu tych analiz podniósł, że przyjęcie stanowiska, iż uprawnionym do złożenia wniosku o orzeczenie zakazu jest wierzyciel, który w czasie właściwym do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości byłby na liście wierzycieli pokrzywdzonych, tj. wierzyciel, którego wierzytelność wówczas istniała, może prowadzić do tego, że osoby ponoszące bezpośrednio odpowiedzialność za niewypłacalność dłużnika, a także za niezłożenie w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, przez rezygnację i wyjście z zarządu spółki, uwolniłyby się od możliwości wyeliminowania ich z obrotu gospodarczego przez przyszłych wierzycieli.

Należy także zauważyć, że ustawodawca zrezygnował z wszczynania postępowania o orzeczenie zakazu z urzędu, co najpełniej zabezpieczałoby interes publiczny. Ponadto ściśle reglamentuje legitymację do składania wniosku i dopiero w obecnej treści przepisu wśród uprawnionych wymienił prokuratora oraz wyeliminował sytuację, w której zaspokojenie wierzyciela będącego wnioskodawcą skutkowało utratą legitymacji i koniecznością umorzenia postępowania o orzeczenie zakazu, bez względu na interes innych wierzycieli i pewność obrotu gospodarczego. Uzasadnia to, zdaniem Sądu, pogląd, że tylko taki wierzyciel, który został bezpośrednio pokrzywdzony przez osobę zarządzającą dłużnikiem, przez zaniechanie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w ustawowym terminie, ma legitymację do złożenia wniosku o orzeczenie wobec takiej osoby zakazu prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia określonych funkcji.

A.T.

*

III CZP 49/16

„Czy samoistny posiadacz nieruchomości, oddanej w czasie biegu terminu zasiedzenia w użytkowanie wieczyste, niebędący jej

użytkownikiem wieczystym, może nabyć własność tej nieruchomości w drodze zasiedzenia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 28 kwietnia 2016 r., II Ca 277/16, M. Bajor-Nadolska, H. Wicik, A. Pniewska)

Sąd drugiej instancji, po przeprowadzeniu analizy dopuszczalności zasiedzenia nieruchomości państwowych i dopuszczalności nabycia użytkownika wieczystego w drodze zasiedzenia, stwierdził, że w doktrynie nie ma wyraźnych poglądów w zakresie przedstawionego problemu prawnego, a w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiły się dwa przeciwne stanowiska zajęte postanowieniach: z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 383/07 (OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 106), z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 127/11 (niepubl.) i z dnia 16 października 2014 r., III CSK 299/13 (niepubl.).

Sąd Okręgowy opowiedział się za poglądem wyrażonym w postanowieniu z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 383/07, zgodnie z którym ustanowienie przez Skarb Państwa lub gminę użytkownika wieczystego na gruncie znajdującym się w posiadaniu samoistnym niewłaściciela, które nie spowodowało zmiany w faktycznym władaniu nieruchomością, nie przerywa biegu zasiedzenia, a ponadto stwierdził, że użytkownik wieczysty zajmuje wobec osób trzecich pozycję właściciela. Jednostki publiczne przestają wchodzić w relacje w tym zakresie z osobami trzecimi, a najistotniejszy środek ochrony prawa własności przed skutkami zasiedzenia, tj. roszczenie windykacyjne, nie przysługuje właścicielowi gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste.

Prawo użytkowania wieczystego jest czasowe, a po jego wygaśnięciu dotychczasowy użytkownik jest obowiązany zwrócić właścicielowi nieruchomości. Ponosi odpowiedzialność za szkody wynikające z niewłaściwego korzystania z nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste. Prowadzi to do wniosku, że użytkownik wieczysty nie tylko może, ale musi korzystać ze środków ochrony prawa własności, ponieważ w przeciwnym przypadku naraża się na odpowiedzialność odszkodowawczą wobec właściciela, np. w przypadku utraty rzeczy oddanej w użytkowanie wieczyste.

Umowa o oddanie gruntu publicznego w użytkowanie wieczyste może zostać rozwiązana przed upływem terminu, jeżeli użytkownik wieczysty

korzysta z gruntu w sposób oczywiście sprzeczny z jego przeznaczeniem określonym w umowie. Przyzwolenie na korzystanie z gruntu przez osobę trzecią w sposób prowadzący do utraty prawa własności stanowi oczywiście, rażące i nieusprawiedliwione naruszenie warunków umowy. Właściciel nieruchomości ma wpływ na ukształtowanie umowy z użytkownikiem wieczystym, co może ułatwić rozwiązanie stosunku użytkownika wieczystego, będące sposobem ochrony prawa własności jednostek publicznych. Grunt oddany w użytkowanie wieczyste może stać się przedmiotem samoistnego posiadania osoby niebędącej użytkownikiem wieczystym, np. przez wzniesienie budynku przez posiadacza w dobrej wierze.

Roszczenie samoistnego posiadacza kierowane jest przeciwko właścicielowi gruntu, a nie przeciwko użytkownikowi wieczystemu, który może występować w sprawie jedynie jako interwenient uboczny po stronie właściciela gruntu. Jeśli istnieje możliwość nabycia roszczeń względem właściciela będących wynikiem posiadania gruntu, to możliwe jest też posiadanie samoistne prowadzące do zasiedzenia własności nieruchomości. Na skutek zmian legislacyjnych przestało istnieć zróżnicowanie form i typów własności według kryterium podmiotowego oraz przestały istnieć ograniczenia dopuszczalności nabycia przez zasiedzenie własności państwowej i możliwe stało się zasiedzenie względem wszystkich nieruchomości (poza niektórymi ograniczeniami podmiotowymi). Zasiedzenie może dotyczyć tylko rzeczy, które mogą być przedmiotem prawa własności i które nie są wyłączone z obrotu cywilnoprawnego, więc zdaniem Sądu nie ma ograniczeń prawnych wyłączających możliwość nabycia w drodze zasiedzenia własności nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste.

A.T.

*

III CZP 50/16

„Czy w świetle art. 647 § 6 k.c. zawarte w umowie łączącej podwykonawcę z generalnym wykonawcą robót budowlanych zastrzeżenie, że w przypadku niezapłacenia wynagrodzenia przez generalnego wykonawcę inwestor zapłaci podwykonawcy wynagrodzenie

ograniczone do kwoty wynikającej z cen jednostkowych przewidzianych w kosztorysie ofertowym generalnego wykonawcy skutecznie limituje odpowiedzialność solidarną inwestora względem podwykonawcy robót wynikającą z art. 647¹ § 5 k.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 kwietnia 2016 r., I ACa 620/15, J. Sokulski, K. Rusin, M. Moskwa)

Sąd Apelacyjny wskazał, że u podstaw rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego znalazło się zapatrywanie, iż zakres odpowiedzialności inwestora opartej na art. 647¹ § 5 k.c. jest wyznaczany przez rozmiar zobowiązania wykonawcy, gdyż przepis ten nie ogranicza tej odpowiedzialności do wysokości zobowiązania inwestora wobec wykonawcy za tę część robót, która została zlecona podwykonawcy. Sąd Okręgowy przyjął, że istotą odpowiedzialności gwarancyjnej jest to, iż obejmuje dług innej osoby i ten dług determinuje zakres odpowiedzialności gwaranta, zatem w razie niezapłacenia wynagrodzenia zatwierdzonemu podwykonawcy za wykonane roboty, inwestor ma obowiązek zapłacić kwotę wynagrodzenia wynikającą z umowy podwykonawczej.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że w piśmiennictwie i orzecznictwie sądów powszechnych nie są jednak odosobnione odmienne zapatrywania dotyczące dopuszczalności ograniczenia solidarnej odpowiedzialności inwestora względem podwykonawców do wysokości wynagrodzenia wynikającego z umowy łączącej inwestora z wykonawcą robót budowlanych. Wyrażany jest także pogląd, że zakres odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy jest ograniczony zakresem odpowiedzialności wobec wykonawcy, gdyż umowa wykonawcy z podwykonawcą służy jedynie wykonaniu umowy inwestora z wykonawcą. W judykaturze można spotkać się natomiast ze stanowiskiem, że odpowiedzialność inwestora została skutecznie ograniczona postanowieniem umowy podwykonawczej przewidującym, iż w przypadku niezapłacenia przez zamawiającego i generalnego wykonawcę wynagrodzenia dostawcy za wykonane przez dostawcę roboty, inwestor zapłaci dostawcy żądaną kwotę wynagrodzenia, jednakże nie wyższą niż kwota wynikająca z obmiaru robót wykonanych przez dostawcę, zatwierdzonego przez inżyniera kontraktu, przy cenach jednostkowych zawartych w kosztorysie ofertowym generalnego wykonawcy stanowiącym część oferty.

Na rzecz zaaprobowania takiego stanowiska przemawiają względy pewności obrotu prawnego, gdy się zważy, że treść klauzuli ograniczającej finansowy zakres odpowiedzialności solidarnej inwestora wobec podwykonawców była znana wszystkim trzem uczestnikom procesu inwestycyjnego, którzy włączyli ją do regulacji umownych, tj. zarówno do umowy głównej jak i do umowy podwykonawczej, a zgoda inwestora na zawarcie tej ostatniej umowy została wyrażona właśnie ze względu na treść tej klauzuli, która zabezpieczałaby jego interesy, gdyby w umowie podwykonawczej przyjęto ceny wyższe niż wynikające z umowy głównej. Klauzula taka nie wyłącza odpowiedzialności solidarnej inwestora, a jedynie limituje jej zakres do wysokości ustalonej przez strony.

Odmierna wykładnia przepisów regulujących tę odpowiedzialność prowadziłaby też do wskazywanej przez pozwanego kolizji z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, gdyż mimo wybrania w postępowaniu przetargowym oferty generalnego wykonawcy jako najkorzystniejszej według zasadniczego kryterium ceny, możliwe byłoby obchodzenie przepisów tej ustawy przez zawieranie przez generalnego wykonawcę z podwykonawcami umów, w których wynagrodzenie podwykonawcy przekraczałoby wynagrodzenie należne generalnemu wykonawcy od inwestora.

Sąd Apelacyjny podniósł ponadto, że inwestor wyrażając w sposób czynny dorozumiany zgodę na zawarcie umowy przez wykonawcę z podwykonawcami dysponował projektem umowy podwykonawczej, który był wprawdzie niekompletny, jednak nie można przyjmować, iż nie zawierał istotnych z punktu widzenia inwestora postanowień decydujących o wysokości wynagrodzenia, skoro funkcję takich postanowień spełniała klauzula limitująca wysokość wynagrodzenia objętego solidarną odpowiedzialnością inwestora. Wskazał jednak, że w orzecznictwie podkreśla się, iż cel uregulowań zawartych w art. 647¹ k.c., tj. niezbędność wprowadzenia solidarnej odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawców z uwagi na wadliwą praktykę obrotu gospodarczego, uzasadnia dokonywanie ich wykładni w duchu życzliwej interpretacji dla podwykonawców jako podmiotów o słabszej pozycji, przy uwzględnieniu ochrony inwestora.

O.M.P.

III CZP 52/16

„Czy umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek banku, prowadzącego egzekucję na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, niweczy skutki przerwy biegu przedawnienia spowodowane złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji również w sytuacji, gdy bank złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego w czasie, kiedy z powodu skutecznego dokonania cesji już mu wierzytelność nie przysługiwała?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 23 maja 2016 r., VIII Ca 39/16, M. Paczkowski, H. Matuszewska, J. Siedlaczek)

Przedstawione zagadnienie prawne związane jest z poglądem dopuszczającym stosowanie art. 203 § 2 zdanie pierwsze w związku z art. 13 § 2 k.p.c. w razie złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. Zdaniem Sądu Okręgowego, pogląd ten nie ma uzasadnienia w każdym wypadku złożenia takiego wniosku.

Sąd Okręgowy wskazał, że w chwili dokonania cesji, tj. w dniu 14 grudnia 2012 r., roszczenie przysługujące cedentowi nie było przedawnione. Powód, jako cesjonariusz, nabył całość roszczenia i wstąpił w ogół praw cedenta. W chwili cesji nieuzasadnione było podnoszenie zarzutu przedawnienia. Przy przyjęciu, że w każdej sytuacji złożenie przez cedenta wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje zniweczenie przerwy biegu przedawnienia, w niniejszej sprawie wystąpiłaby sytuacja, w której podmiot niemający już statusu wierzyciela dokonuje czynności prowadzącej do tego, że dłużnik może uchylić się od zaspokojenia roszczenia, mimo iż w chwili dokonania cesji takiego uprawnienia nie miał. Dochodzi zatem do sytuacji, w której czynność procesowa podmiotu niebędącego już wierzycielem jest w istocie czynnością potencjalnie pozbawiającą aktualnego wierzyciela możliwości zaspokojenia, zatem jako czynność procesowa wywołuje skutki również w zakresie przysługujących mu praw. Można zatem powiedzieć, że cedent ingeruje w prawa wierzyciela, sam już nie będąc wierzycielem. Późniejsze działanie polegające na złożeniu wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje, że naruszona jest zasada, iż nabywca

nabywa tyle praw, ile przysługiwało zbywcy, ponieważ mimo nabycia tych praw dalsze działania cedenta prowadzą do uszczuplenia uprawnień nowego wierzyciela. Tym samym cesjonariusz ma mniej praw niż cedent w chwili dokonania cesji, natomiast dłużnik na skutek działania cedenta, który utracił przymiot wierzyciela, uzyskuje prawo zgłoszenia zarzutu, którego nie miał w chwili cesji. Możliwość podniesienia zarzutu przedawnienia nie wynika więc z relacji między nowym wierzycielem a dłużnikiem, ale z działań osoby trzeciej.

Sąd wskazał ponadto, że cedent po dokonaniu cesji może podejmować czynności polegającej na żądaniu umorzenia postępowania egzekucyjnego, ale w takiej sytuacji prawdopodobnie niepotrzebnie powstałaby konieczność wytaczania przez dłużnika powództwa przeciwegzekucyjnego o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Z tego względu zbywca wierzytelności, chcąc zachować się w sposób uczciwy wobec cesjonariusza i dłużnika, jest zobowiązany żądać umorzenia postępowania egzekucyjnego po to, aby umożliwić dochodzenie roszczenia nowemu wierzycielowi i nie obciążać dłużnika niepotrzebnie egzekucją. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro żądanie umorzenia postępowania egzekucyjnego jest spowodowane chęcią uczciwego zachowania wobec cesjonariusza i dłużnika, to nie można twierdzić, że skutkiem tego działania ma być doprowadzenie do umożliwienia dłużnikowi zgłoszenia zarzutu przedawnienia. Podkreśli także, że powód nie mógł kontynuować egzekucji wszczętej przez cedenta; taką możliwość będzie miał od dnia 8 września 2016 r., gdy wejdzie w życie ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1311).

W obecnym stanie prawnym cesjonariusz nie ma możliwości, którą da art. 804¹ k.p.c., a więc jedyną drogą dochodzenia wierzytelności nabytej od banku jest wytoczenie powództwa przeciwko dłużnikowi. Zdaniem Sądu, bezkrytyczne przyjmowanie poglądu, że złożenie przez cedenta wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego niweczy skutek w postaci przerwy biegu przedawnienia spowodowany złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji powoduje, iż ochrona prawna takich wierzycieli pozostawałaby iluzoryczna. Przedstawiona wyżej argumentacja może zatem przemawiać za tym, że zniweczenie skutku przerwy biegu przedawnienia powinno być zróżnicowane w zależności od tego, czy

wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego składa podmiot, któremu nadal przysługuje wierzytelność wobec dłużnika, czy też podmiot, któremu taka wierzytelność już nie przysługuje. W pierwszej sytuacji skutek przerwy biegu przedawnienia zostałby zniweczony, natomiast w drugiej sytuacji, z opisanych przyczyn, takie zniweczenie nie wystąpiłoby.

O.M.P.

*

III CZP 55/16

„Czy opłata egzekucyjna ustalona przez komornika sądowego na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e. winna być powiększona o należność z tytułu podatku od towarów i usług, czy też zawiera w sobie kwotę podatku VAT?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 4 maja 2016 r., II Cz 530/16, M. Brulińska, B. Stachowiak, K. Kremis)

Sąd Okręgowy zauważył, że zagadnienie doliczania kwot podatku od towarów i usług do opłat egzekucyjnych nie zostało unormowane w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji ani w innej ustawie. Z przepisów ustawy o komornikach sądowych wynika, że wysokość opłaty egzekucyjnej jest ustalana albo jako określony procent wyegzekwowanego świadczenia albo jest oznaczona ryczałtowo sumą pieniężną. Analiza ich konstrukcji prowadzi do wniosku, że ich wysokość została określona jako wartość „sztywna”, co może sugerować, iż mogą one zostać pobrane jedynie w wysokości określonej w obowiązujących przepisach.

Z drugiej strony, zdaniem Sądu drugiej instancji, istnieje wiele argumentów, które przemawiają za przyjęciem przeciwnego stanowiska. Po pierwsze, zgodnie ze stanowiskiem Ministra Finansów, przez wiele lat przyjmowano, że usługi świadczone przez komorników sądowych nie były objęte podatkiem od towarów i usług (komornicy nie byli uznawani za podatników tego podatku). Po drugie, wniosek, że podatek od towarów i usług nie jest objęty kwotą opłat egzekucyjnych, można podeprzeć dwoma argumentami wynikającymi z wykładni systemowej ustawy o ko-

mornikach sądowych i egzekucji. Z art. 35 ustawy wynika, że z opłat egzekucyjnych pokrywane są koszty działalności egzekucyjnej, natomiast art. 34 wylicza co wchodzi w skład kosztów działalności egzekucyjnej. Z tego przepisu nie wynika, że ustawodawca przewidział, by z opłaty egzekucyjnej miał być pokrywany podatek od towarów i usług.

Sąd drugiej instancji wskazał ponadto, że przyjmuje się powszechnie, iż opłaty egzekucyjne służą przede wszystkim pokryciu kosztów działalności egzekucyjnej i zapewnieniu ciągłości działalności egzekucyjnej. Można zatem twierdzić, że niedopuszczalne jest przeznaczenia uzyskanych przez komornika opłat egzekucyjnych w części na rzecz Skarbu Państwa tytułem podatku od towarów i usług. W konsekwencji podatek ten powinien być doliczony do kwoty opłaty egzekucyjnej.

A.Z.

*

III CZP 56/16

„Czy w postępowaniu klauzulowym wszczętym po 27 listopada 2015 r. dopuszczalne jest nadanie na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. klauzuli wykonalności na rzecz posiadającego przymiot banku nabywcy wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym wystawionym przed 27 listopada 2015 r., któremu przed tą datą nadano uprzednio klauzulę wykonalności na rzecz wystawcy tego tytułu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 10 maja 2016 r., II Cz 457/16, M. Brulińska, B. Stachowiak, P. Jarmundowicz)

Sąd Okręgowy zauważył, że wątpliwości, które legły u podstaw przedstawienia pytania prawnego wiążą się z niejasnym stanem prawnym ukształtowanym ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (w szczególności w związku z treścią art. 11 ust. 3). Zdaniem Sądu drugiej instancji, wyjaśnienia nie dostarcza także uzasadnienie jednego z projektów ustawy nowelizującej (nr druku 3425).

Według Sądu Okręgowego, po wejściu w życie ww. ustawy pojawia się problem z oceną sytuacji prawnej banku, który nabył wierzytelność

wynikającą z czynności bankowej, stwierdzoną tytułem wykonawczym, po dniu 26 listopada 2015 r. Możliwie do przyjęcia są dwa różne zapastrywania.

Pogląd pierwszy zakłada, że postępowanie w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela jest swoistą kontynuacją postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Sąd w ramach tego postępowania nie tylko sprawdza pod względem formalnym przedłożone dokumenty z wnioskiem, ale także, czy akt wystawiony przez bank ze względu na jego formę oraz treść ustalonego w nim obowiązku (świadczenia) nadaje się do wykonania w drodze egzekucji. Bez znaczenia przy tym jest okoliczność, że bankowy tytuł egzekucyjny został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Drugie stanowisko wychodzi z założenia, że przepisy prawa procesowego w racjonalny sposób wprowadzają określone warunki, po spełnieniu których postępowanie ulega zakończeniu. Z kolei kres każdego postępowania powinien doprowadzić do realizacji wartości łączących się z osiągnięciem jego celu. Ogólnie rzecz ujmując, chodzi tu zatem o uzyskanie stanu pewności co do prawa.

Postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu korzysta z mocy dokumentu urzędowego (art. 244 k.p.c.), z którym wiąże się domniemanie autentyczności i prawdziwości tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone, zatem wykonalność bankowego tytułu egzekucyjnego odnośnie do wskazanego w nim zobowiązania. Należy stwierdzić przy tym, że tytuł wykonawczy, którego elementem jest bankowy tytuł egzekucyjny, nie jest dotknięty jakąkolwiek wadliwością i zachowuje swoją moc oraz wywołuje przewidziane w ustawie skutki.

W konsekwencji można przyjąć, że w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. sąd powinien tę okoliczność uwzględnić i nie powielać dokonanych uprzednio czynności oraz ustaleń w ramach oddzielnego postępowania z art. 786² k.p.c. Tylko takie postępowanie ma na względzie autorytet wymiaru sprawiedliwości, zapewnia stabilizację orzeczeń sądowych oraz pogłębia zaufanie do państwa i stanowionego przez nie prawa.

A.Z.

III CZP 57/16

„Czy samoistny posiadacz nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste osobie trzeciej może nabyć własność tej nieruchomości przez zasiedzenie?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2016 r., IV CSK 414/15, H. Wrzeszcz, W. Katner, A. Owczarek)

Sąd Najwyższy wskazał, że oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste wpływa na relacje prawne między właścicielem nieruchomości a osobami trzecimi, gdyż z chwilą oddania gruntu w użytkowanie wieczyste w relacje prawnorzeczowe z osobami trzecimi wchodzi tylko użytkownik wieczysty (m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 127/11, niepubl.). Argumentami na rzecz tego stanowiska są: brak możliwości „monitorowania” losów nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste oraz instrumentów prawnych umożliwiających odpowiednią ingerencję w uprawnienia użytkownika wieczystego, a także niemożność rozwiązania użytkowania wieczystego z powodu władania nią przez osoby trzecie, jeżeli nieruchomość jest wykorzystywana zgodnie z przepisami i umową.

Sąd Najwyższy wyliczył nieruchomości wyłączone spod zasiedzenia z mocy ustawy wprost lub pośrednio i stwierdził, że brak podstawy normatywnej do uznania każdej nieruchomości obciążonej prawem użytkowania wieczystego na rzecz osoby trzeciej za rzecz, co do której wyłączone jest posiadanie prowadzące do zasiedzenia prawa własności. Stwierdził, że obecnie żaden przepis kodeksu cywilnego nie przewiduje wprost zasiedzenia użytkowania wieczystego. Judykatura, akceptowana w tym zakresie przez piśmiennictwo, dopuściła jego nabycie przez zasiedzenie, biegnące przeciwko poprzedniemu wieczystemu użytkownikowi na podstawie przepisów o nabyciu prawa własności zastosowanych przez analogię.

W uzasadnieniu zagadnienia prawnego przytoczono wiele argumentów przemawiających za pozytywną odpowiedzią. Po pierwsze, zgodnie z art. 172 i nast. k.c. zasiedzenie jest sposobem nabycia prawa własności z mocy prawa na skutek upływu oznaczonego terminu. Instytucja ta, poza ustawowymi wyjątkami, ma charakter powszechny, może być zatem wyłączona tylko przez przepisy rangi ustawowej,

a tych brak. Po drugie, obciążenie nieruchomości użytkowaniem wieczystym nie przerywa biegu zasiedzenia, jeżeli właściciel lub użytkownik wieczysty nie podjęli czynności objętych katalogiem przewidzianym w art. 123 k.c. W okresie, gdy nieruchomością włada osoba trzecia i biegnie termin zasiedzenia, możliwe jest wykorzystanie nie tylko roszczeń windykacyjnych, ale i negatoryjnych, lub ukształtowanie stosunków prawnych w sposób pozbawiający posiadania cechy samostności. Po trzeciej, nieuzasadniona jest teza o przekazaniu użytkownikowi wieczystemu pełnego zakresu uprawnień właścicielskich, w tym dotyczących relacji prawnorzeczowych z osobami trzecimi. Stosunek prawny użytkownika wieczystego ma charakter prawa celowego (*ius in re aliena*), ustanawianego w celu gospodarczym i jemu podporządkowanemu; granice uprawnień użytkownika wyznaczają – obok umowy – art. 233 i 239 k.c. Po czwarte, wieczyste użytkowanie względem prawa własności ma charakter pochodny i wtórny, a brak uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że obciążenie nim zapewnia właścicielowi szerszy zakres ochrony prawnej.

M.M.

*

III CZP 58/16

„W jaki sposób spółdzielnia mieszkaniowa winna dokonać rozliczenia ze swoim byłym członkiem w razie wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, wybudowanego z udziałem środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego (obecnie Banku Gospodarstwa Krajowego), w szczególności, czy i kiedy spółdzielnia może zorganizować przetarg na ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do tego lokalu, jak powinna być w takim przypadku wyznaczona cena wywołania i czy roszczenie byłego członka spółdzielni z tytułu wniesionego wkładu mieszkaniowego ogranicza się do kwoty uzyskanej przez spółdzielnię w drodze takiego przetargu, ewentualnie, o jakie potrącenia kwota ta może być pomniejszona?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 maja 2016 r., II Ca 972/15, M. Erenest, K. Marczak, S. Krajewski)

Sąd Okręgowy stwierdził, że w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych brak przepisów określających zasady rozliczeń z członkiem, którego lokatorskie prawo do lokalu wygasło, a lokal, jako zbudowany ze środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego lub objęty regulacją art. 15, nie może być zbyty w przetargu. Szeroko omówił uchwałę z dnia 17 listopada 2009 r., III CZP 81/09 (OSNC 2010, nr 5, poz. 71), zastrzegając, że jej przedmiotem była wyłącznie kwestia ustalenia wartości spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na potrzeby podziału majątku wspólnego byłych małżonków.

Wskazał, że kwestie te co do zasady nie mogą być skutecznie uregulowane w statucie spółdzielni, gdyż doszło do pominięcia ustawodawczego. Zasady rozliczeń z tytułu zwrotu wkładu mieszkaniowego do dnia 30 lipca 2007 r. były w sposób kompleksowy regulowane w ustawie, po tym zaś dniu regulacja ustawowa uzyskała fragmentaryczny charakter, uwzględniając w art. 11 u.s.m. jedynie sytuacje, w których lokal mieszkalny podlega zbyciu w trybie przetargu. Problematyka rozliczeń z tytułu zwrotu wkładu mieszkaniowego w wypadkach, w których lokal mieszkalny nie podlega zbyciu w trybie przetargu, pozostała poza regulacją ustawową (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 czerwca 2013 roku, K 36/12, OTK-A 2013, nr 5, poz. 64).

Kolejną kwestią nieuregulowaną przez ustawodawcę w obecnym stanie prawnym i budzącą wątpliwości jest możliwość potrącenia z kwoty wypłacanej na rzecz byłego członka spółdzielni kwoty odpowiadającej amortyzacji – zużyciu lokalu. Ponadto ustawodawca nie unormował w przedmiotowym przypadku kosztów takiego przetargu i możliwości ich potrącenia w ramach rozliczenia wkładu mieszkaniowego.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Wydierżawiającemu nie przysługuje przewidziane w art. 676 w związku z art. 694 k.c. prawo żądania przywrócenia stanu poprzedniego przedmiotu dzierżawy jeżeli taka restytucja naruszałaby substancję nieruchomości lub zmieniałaby jej przeznaczenie i charakter nabyte dzięki poczynionym nakładom.

(wyrok z dnia 12 września 2013 r., IV CSK 44/13, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, Izba Cywilna 2015, nr 6, s. 55)

Glosa

Marcina Drewka, *Studia Iuridica Toruniensia* 2015, nr 17, s. 289

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor skupił się na dopuszczalności ograniczenia przysługującego wydierżawiającemu prawa wyboru między zachowaniem nakładów a żądaniem przywrócenia przedmiotu dzierżawy do stanu poprzedniego.

Zgodził się, że zwrotowi podlega wartość nakładów (nie wydatków) powodujących rzeczywisty wzrost wartości lub użyteczności rzeczy (ulepszenia). Uznał, że istotny jest również charakter ulepszeń (zmieniających lub niezменяjących przeznaczenie przedmiotu dzierżawy). Przyjął, że zgodność z zasadami prawidłowej gospodarki powinna polegać na dokonywaniu zwyczajnych (przyjętych w praktyce obrotu) ulep-

szeń niezmienających przedmiotu dzierżawy, które nie wymagają zgody wydzierżawiającego.

Autor dopuścił możliwość ograniczenia przysługującego wydzierżawiającemu prawa wyboru także ze względu na naruszenie natury dzierżawy, zasad współzycia społecznego lub przepisów prawa (art. 353¹ oraz 58 k.c.). Dopuszczalne byłoby również skorzystanie z konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego w celu ograniczenia żądania restytucji przedmiotu dzierżawy, jeżeli prowadziłyby ono do skutków niemożliwych do zaakceptowania z aksjologicznego punktu widzenia (art. 5 k.c.). Ze względu na wyjątkowy charakter tego przepisu, autor postulował jego zastosowanie dopiero w ostateczności, jeśli ograniczenie analizowanego prawa wyboru nie byłoby możliwe na podstawie woli stron lub innych przepisów ustawowych.

Wyrok został omówiony także przez E. Stawicką w opracowaniu „Czy były dzierżawca może skutecznie bronić się zarzutem nadużycia prawa podmiotowego przed żądaniem przywrócenia nieruchomości do stanu poprzedniego?” (Pal. 2015, nr 5–6, s. 199).

M.M.

*

1. Wyrok sądu stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej ma charakter konstytutywny.

2. Uchwały zarządu, rady nadzorczej i komisji rewizyjnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz uchwały zarządu i rady nadzorczej spółki akcyjnej podlegają zaskarżeniu w drodze powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c. w związku z art. 58 k.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 18 września 2013 r., III CZP 13/13, H. Pietrzowski, M. Bączyk, W. Katner, Z. Kwaśniewski, B. Myszka, K. Pietrzykowski, K. Strzelczyk, OSNC 2014, nr 3, poz. 23; BSN 2013, nr 9, s. 7; Rej. 2013, nr 9, s. 166; Rej. 2013, nr 11, s. 171; MoP 2014, nr 6, s. 305; Forum Prawnicze 2013, nr 5, s. 104; MoPH 2014, nr 1, s. 36)

Glosa

Michała Swaldka, Studia Prawnicze, Rozprawy i Materiały 2015, nr 1, s. 157

Glosa ma charakter krytyczny.

Zdaniem autora, nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że wyłączenie *expressis verbis* w przepisach kodeksu spółek handlowych możliwości występowania z powództwem o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., które służy właśnie – co do zasady – stwierdzeniu wystąpienia bezwzględnej nieważności wynikającej z woli ustawodawcy, było konsekwencją zastrzeżenia w art. 252 i 425 k.s.h. odmiennej sankcji, polegającej na wzruszeniu uchwały sprzecznej z ustawą prawomocnym wyrokiem, eliminującym tę uchwałę z obrotu prawnego. Zdaniem autora, argumentacja ta jest wątpliwa, gdyż art. 189 k.p.c. ma również często zastosowanie w razie wystąpienia nieważności względnej czynności prawnej. Ponadto, zdaniem komentatora, wyłączenie przez ustawodawcę stosowania art. 189 k.p.c. samo przez się nie może stanowić asumptu do formułowania tezy, że mamy do czynienia z wadliwością *sui generis*, a prawomocny wyrok, odnoszący się do tej nieważności, ma charakter konstytutywny.

Zdaniem glosatora, chybiony jest argument wskazywany przez Sąd Najwyższy przemawiający za niedopuszczalnością stosowania art. 58 k.c., tj. wiązanie w art. 252 i 425 k.s.h. przesłanek wadliwości uchwały tylko z jej niezgodnością z ustawą, pomijając sprzeczność z zasadami współżycia społecznego oraz działaniem *in fraudem legis*. W art. 58 k.c. ustawodawca wyodrębnił trzy przesłanki alternatywne bezwzględnej nieważności czynności prawnej: niezgodność z normami imperatywnymi oraz semiimperatywnymi, sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (element prawnonaturalny), a także działanie *in fraudem legis*. Sam fakt niewskazania w art. 252 i 425 k.s.h. innych niż sprzeczność uchwały z ustawą przesłanek nie może przesądzać prawdziwości tezy, że sankcja bezwzględnej nieważności jest wyłączona.

Za niewłaściwe autor uznał również stanowisko odnoszące się do hipotezy i dyspozycji art. 252 § 4 i art. 425 § 4 k.s.h. Zgodnie z tym stanowiskiem, przeciwko kwalifikowaniu sankcji jako bezwzględnej nieważności, dotyczącej *ex lege* sprzeczną z ustawą uchwałę wspólników,

przemawia również nieograniczone czasowo i podmiotowo uprawnienie podniesienia zarzutu nieważności uchwały. Sąd Najwyższy oparł swoją argumentację na wykładni celowościowej i racjonalnej, taka zaś argumentacja, zdaniem glosatora jest wadliwa.

Na zakończenie autor stwierdził, że przeciwko koncepcji, w myśl której wyrok sądu stwierdzający nieważność wadliwej uchwały ma charakter konstytutywny, przemawia oczywista racja językowa. Jego zdaniem, użycie przez ustawodawcę słowa „stwierdzenie” w art. 669 k.p.c. implikuje deklaratoryjność postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku. Wobec tego należy zastosować analogiczną wykładnię w odniesieniu do orzeczenia stwierdzającego nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wydanej przez organ stanowiący spółki kapitałowej. Za argumentacją taką przemawia również treść art. 199 i 252 k.s.h. oraz względy praktyczne.

Glosy do omawianej uchwały opracowali: R.L. Kwaśnicki i P. Frelak (MoP 2014, nr 1, dodatek, s. 5), M. Dumkiewicz i A. Kidyba (MoPH 2014, nr 1, s. 38), M. Leśniak (PPH 2014, nr 10, s. 35), P. Moskała (Glosa 2014, nr 4, s. 44) oraz M. Zięba (Glosa 2014, nr 4, s. 34), a także J. Maliszewska i M. Tarkowski (Pal. 2016, nr 4, s. 98).

Uchwała została omówiona również w licznych komentarzach, przeglądach orzecznictwa, a także opracowaniach artykułowych (*vide* Izba Cywilna 2014, nr 12, s. 32).

J.B.

*

Udzielenie sakramentu namaszczenia chorych przez duchownego kościoła katolickiego pacjentowi placówki leczniczej, wbrew jego woli, prowadzi do naruszenia dobra osobistego.

(*wyrok z dnia 20 września 2013 r., II CSK 1/13, M. Romańska, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2014, nr 4, poz. 69*)

Glosa

Bartosza Rakoczego, Przegląd Prawa Wyznaniowego 2016, nr 8, s. 213

Krytyczna glosa autora o takiej samej treści, opublikowana w Przeglądzie Prawa Wyznaniowego 2015, nr 7, s. 235, została omówiona w Izbie Cywilnej 2015, nr 4 s. 36.

1. Wymogiem zastosowania przez sąd orzekający art. 5 k.c. nie jest sprecyzowanie i oznaczenie naruszonej zasady współżycia społecznego.

2. Przepis art. 442¹ § 3 k.c. ma zastosowanie także do szkód na osobie wyrządzonych przestępstwem i wyłącza termin końcowy *a tempore facti* określony w art. 442¹ § 2 k.c.

3. Jeżeli powód do dnia 10 sierpnia 2007 r. nie wystąpi z powództwem o naprawienie szkody spowodowanej czynem niedozwolonym, który miał miejsce przed tą datą, to gdy powództwo zostanie zgłoszone po tej dacie, a pozwany podniesie zarzut przedawnienia sąd musi ocenić, czy biorąc pod uwagę przepisy k.c., w brzmieniu obowiązującym do dnia 10 sierpnia 2007 r., roszczenie powoda uległo do dnia 10 sierpnia 2007 r. już przedawnieniu, czy też termin, tak liczonego przedawnienia, jeszcze nie upłynął. Roszczenie jest przedawnione w rozumieniu art. 2, jeżeli do dnia 10 sierpnia 2007 r. nie tylko upłynął termin dziesięciu lat określony w art. 442 § 1 zdanie drugie k.c., ale również przed tą datą ujawniła się szkoda (roszczenie stało się wymagalne), gdyż wówczas mają zastosowanie przepisy dotychczasowe, a nie art. 442¹ k.c. Natomiast, jeżeli do dnia 10 sierpnia 2007 r. upłynie tylko termin z art. 442 § 1 zdanie drugie k.c., a nie ujawni się jeszcze szkoda, to w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 80, poz. 538) roszczenie jest jeszcze nieprzedawnione według przepisów dotychczasowych, a więc ma zastosowanie art. 442¹ k.c. (przy szkodzi na osobie art. 442¹ § 3 k.c.).

(wyrok z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 322/13, A. Owczarek, A. Górski, K. Zawada, niepubl.)

Glosa

Damiana Kaczana, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2014, nr 4, poz. 3

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor wytknął błędne utożsamienie pojęcia „roszczenie powstałe”, użytego w art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks

cywilny, z pojęciem „roszczenie wymagalne”. Zauważył, że przed wykryciem naruszenia prawnie chronionej sfery poszkodowanego w ogóle nie istnieje roszczenie odszkodowawcze, nawet niewymagalne. Stwierdził, że jeżeli pogorszenie stanu zdrowia osoby poszukującej ochrony swoich interesów przed sądem nastąpiło najwcześniej dnia 10 sierpnia 2007 r., to chwila wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę nie wpływa na to, że przesłanka zastosowania art. 2 ustawy nowelizującej w postaci powstania roszczenia nie jest spełniona i dotychczasowe przepisy nie mogą mieć zastosowania.

Za nietrafne na gruncie wcześniejszego i obecnego stanu prawnego uznał również stanowisko, że wyłącznie istniejące i wymagalne roszczenie może ulec przedawnieniu.

M.P.

*

Nieważne jest poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej zgody organu założycielskiego (art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej; Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.; obecnie – art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej; Dz.U. Nr 112, poz. 654 ze zm.).

(wyrok z dnia 6 czerwca 2014 r., I CSK 428/13, K. Tyczka-Rote, M. Baćczyk, B. Myszka, OSNC 2015, nr 4, poz. 53, BSN 2014, nr 9, s. 9; MoP 2015, nr 12, s. 655; M.Pr.Bank. 2016, nr 5, s. 21)

Glosa

Agneszki Szerszeń, Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 5, s. 47

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autorka na wstępie wskazała, że analizowany wyrok jest pierwszym orzeczeniem Sądu Najwyższego przełamującą kształtującą się w sposób jednolity linię przyjętą przez sądy apelacyjne w przedmiocie możliwości zastosowania art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (obecnie: art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej) do umów

poręczenia za dług szpitala. Glosatorka podkreśliła, że rozstrzygnięcie to dało jednocześnie początek nowemu pogładowi, który jest obecnie kontynuowany w kolejnych wyrokach Sądu Najwyższego. Dodała, że orzeczenie to determinowane było w znacznym stopniu udzieleniem realnej ochrony placówkom medycznym przez zapobieżenie niebezpiecznym konsekwencjom handlu wierzytelnościami szpitali, jednakże nie w interesie samej jednostki leczniczej, lecz w interesie ogólnospołecznym.

Autorka uznała za trafne spostrzeżenia dotyczące reglamentacyjnego charakteru art. 53 ust. 6 u.z.o.z. (odpowiednio art. 54 ust. 5 u.dz.l.) oraz otwartego katalogu czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela.

Zdaniem glosatorki, Sąd Najwyższy dokonał prawidłowej wykładni, uznając możliwość zakwalifikowania umowy poręczenia do czynności prawnych, o których mowa w wymienionych przepisach. Zgodziła się, że w okolicznościach rozpoznawanego stanu faktycznego poręczyciel liczył przede wszystkim na nabycie spłaconej wierzytelności, którą traktował jako inwestycję kapitałową. Dodała, że Sąd Najwyższy należycie ocenił intencję stron, uznając, że czynność miała na celu zmianę wierzyciela szpitala.

Negatywnie natomiast oceniła glosatorka brzmienie tezy wyroku oraz wskazała na nieprecyzyjność generalnej konkluzji wyводу, która w jej ocenie nie daje jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o zakres zastosowania omawianych przepisów. Jej zdaniem, teza orzeczenia ma wydźwięk kategoriyczny i przesądza, że każda umowa poręczenia zawarta bez zgody była nieważna. Stwierdziła, że nie można generalnie przesądzić, iż każda umowa poręczenia zawarta bez wymaganej prawem zgody została dokonana z główną intencją zmiany wierzyciela, a za ważną należy uznać umowę, co do której na podstawie okoliczności sprawy można będzie dojść do przekonania, iż faktycznie została zawarta dla stworzenia wierzycielowi szpitala stanu zabezpieczenia jego roszczenia. Uznała też, że celem przyjętej przez Sąd Najwyższy interpretacji art. 53 ust. 6 u.z.o.z. i art. 54 ust. 5 u.dz.l. nie jest wyeliminowanie z kontaktów handlowych ze szpitalami umów poręczenia, lecz stworzenie szpitalom możliwości wpływania na ich treść i odmowy wyrażenia zgody na zawarcie umowy, w razie bardzo niekorzystnych jej postanowień lub z pominięciem interesu szpitala.

Glosy opracowali również: A. Kappes (Glosa 2015, nr 1, s. 28) i M. Pietrzak (Prawo cywilne. Glosy, Warszawa 2016, s. 141). Wyrok został omówiony przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (M.Pr.Bank. 2015, nr 2, s. 65).

M.K.

*

teza oficjalna

Nieudostępnienie klientowi toalety w lokalu banku albo zagrożenie nieudostępnieniem jej w przyszłości może stanowić naruszenie dóbr osobistych klienta, a w szczególności jego godności.

teza opublikowana w OSP

Bank może bezprawnie naruszyć dobro osobiste swojego klienta nie tylko przez nieudostępnienie mu toalety, ale również przez stworzenie zagrożenia, że w przyszłości nie udostępni mu toalety.

(wyrok z dnia 17 września 2014 r., I CSK 682/13, I. Gromska-Szuster, I. Koper, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2015, nr 4, poz. 66; OSP 2015, nr 7–8, poz. 73; BSN 2015, nr 1, s. 9; M.Pr.Bank. 2016, nr 4, s. 23)

Glosa

Pawła Księżaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 6, poz. 55

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor zauważył, że samo wystąpienie szkody nie przesądza jeszcze, że ktoś ją spowodował. Stwierdził, że powiązanie zaniechania banku ze szkodą wymaga wykazania obowiązku działania banku. Dodał, że powiązanie zaniechania ze szkodą nie ma charakteru fizycznego, lecz zawsze normatywny. Podkreślił, że w przypadku zaniechań bezprawność jest konieczna do wskazania zdarzenia szkodzącego. Za niezgodną z logiką uznał konstatację Sądu Najwyższego, że odpowiada za nieudostępnienie toalety ten, kto nie ma obowiązku jej posiadania. Uznał przy tym, że nieudostępnienie, a nawet nieposiadanie toalety przez bank może być uznane w określonych okolicznościach za zachowanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W dalszej części glosy komentator wskazał art. 142 k.c. jako podstawę skorzystania przez klienta banku z toalety. Podniósł, że sprzeciwienie się temu przez bank było działaniem bezprawnym.

Krytyczną głosę opracowała T. Grzeszak (OSP 2015, nr 7–8, poz. 73).

M.P.

*

Jedną z podstaw stosowania konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego jest podjęcie przez podmiot prawa działań wewnętrznie sprzecznych, godzących w zaufanie wywołane u innych uczestników obrotu – naruszające tym samym ogólnosystemową regułę *venire contra factum proprium nemini licet*.

(wyrok z dnia 14 stycznia 2015 r., I CSK 19/14, T. Wiśniewski, W. Katner, H. Wrzeszcz, *niepubl.*)

Glosa

Wiktora Iwańskiego, Przegląd Sądowy 2016, nr 6, s. 120

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

W stanie faktycznym sprawy powodowy bank wnosił o zapłatę z tytułu przelanej na jego rzecz wierzytelności, której dłużnikiem był pozwany Narodowy Bank Polski. Skuteczność przelewu wierzytelności wymagała zgody dłużnika, a oświadczenie o takiej treści złożył dyrektor jednego z departamentów Banku, niemający jednak upoważnienia do dokonywania czynności za pozwanego ani do działania jako jego przedstawiciel. Ze względu na brak sporu co do istnienia i wysokości wierzytelności, rozstrzygnięcie sprawy zależało od oceny skuteczności samego przelewu. Glosator wskazał, że sądy rozstrzygające sprawę nie miały wątpliwości co do treści oświadczenia wyrażonego przez dyrektora departamentu pozwanego, lecz problemem stało się przypisanie skutków jego oświadczenia woli w sferze prawnej dłużnika. Zagadnienie to zostało ocenione na korzyść powoda zarówno przez sądy powszechne, jak i Sąd Najwyższy.

Autor zaaprobował rozstrzygnięcie, jednak w odniesieniu do uzasadnienia wyraził wątpliwości. W ocenie glosatora, zastosowanie art. 5 k.c.

było nieuzasadnione, natomiast można było wykorzystać inny środek ochrony uzasadnionych przekonań uczestnika obrotu. Stwierdził, że stan faktyczny sprawy dawał podstawy do przyjęcia, iż udzielono dorozumiennego upoważnienia dyrektorowi departamentu do wyrażenia zgody na cesję. Przyjął, że wierzytelność została przeniesiona na powoda, a jego roszczenie procesowe było uzasadnione. Za nietrafne uznał odwoływanie się do konstrukcji nadużycia prawa obejmującej samo tylko podniesienie zarzutu procesowego. Podniósł, że takie zachowanie nie jest wykonywaniem prawa, o którym mowa w art. 5 k.c.

Zdaniem glosatora, komentowane rozstrzygnięcie powoduje pewien wyłom w dotychczasowym orzecznictwie, a konsekwencje tego stanu rzeczy Sąd Najwyższy powinien wziąć pod uwagę, zważywszy na znaczenie swoich wypowiedzi dla praktyki orzeczniczej. Również i w tym zakresie wyrok ocenił negatywnie.

E.S.

*

teza oficjalna

W razie zawarcia umowy spółki jawnej w zwykłej formie pisemnej, w której wspólnik zobowiązał się do wniesienia tytułem wkładu własności nieruchomości, konieczne jest zawarcie – po zarejestrowaniu spółki – odrębnej umowy w formie aktu notarialnego przenoszącej własność tej nieruchomości na rzecz spółki.

teza opublikowana w „Rejencie”

1. W przypadku spółek partnerskiej, komandytowej i komandytowo-akcyjnej, zważywszy, że dla tych spółek ustawodawca przewidział formę aktu notarialnego, postępowanie w przedmiocie przeniesienia własności nieruchomości na spółkę przebiega bez komplikacji. Stosując w tym zakresie, zgodnie z art. 2 k.s.h., przepisy art. 155–158 k.c. należy dojść do wniosku, że umowy takich spółek zawierające zobowiązanie do przeniesienia własności nieruchomości wywołują – zgodnie z art. 155 k.c. – także skutek roz-

porządzający. Przyjmując założenie, niewywołujące zastrzeżeń w literaturze oraz orzecznictwie, że rejestracja spółki nie jest warunkiem w rozumieniu art. 89 k.c., lecz jest warunkiem prawnym, niezależnym od woli wspólników, wspomniane zobowiązanie nie narusza art. 157 § 2 k.c. i spółka w chwili rejestracji nabywa własność nieruchomości.

2. W razie zawarcia umowy spółki jawnej w zwykłej formie pisemnej, w której wspólnik zobowiązał się do wniesienia tytułem wkładu własności nieruchomości, konieczne jest zawarcie – po zarejestrowaniu spółki – odrębnej umowy w formie aktu notarialnego, przenoszącej własność tej nieruchomości na rzecz spółki.

(postanowienie z dnia 14 stycznia 2015 r., II CSK 85/14, J. Grela, H. Pietrzkowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2016 nr 1, poz. 10; BSN 2015, nr 3, s. 10; NPN 2015, nr 2, s. 107)

Glosa

Jarosława Grykiela, Rejent 2016, nr 2, s. 156

Glosa jest krytyczna.

W glosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy zaaprobował pogląd dopuszczający możliwość zawarcia umowy spółki jawnej w formie przewidzianej w art. 23 k.s.h., a więc w formie pisemnej zwykłej, także wtedy, gdy przedmiotem wkładu jest nieruchomość. Jednakże w razie zawarcia umowy spółki jawnej w zwykłej formie pisemnej, w której wspólnik zobowiązał się do wniesienia tytułem wkładu własności nieruchomości, konieczne jest zawarcie – po zarejestrowaniu spółki – odrębnej umowy w formie aktu notarialnego przenoszącej własność tej nieruchomości na rzecz spółki.

Zdaniem glosatora, pogląd ten budzi wątpliwości zwłaszcza w zakresie przyjęcia, że do umowy spółki jawnej nie ma zastosowania reguła wyrażona w art. 158 k.c. Przewidziana w art. 2 k.s.h. możliwość „odpowiedniego” stosowania przepisów kodeksu cywilnego do stosunków prawnych z zakresu spółek handlowych nie powinna – w ocenie glosatora – prowadzić do korygowania powyższej reguły. W glosie przyjęto zatem, że jeżeli przedmiotem zobowiązania wspólnika z tytułu wkładu do spółki jawnej ma być przeniesienie na spółkę prawa własności nieru-

chomości, to wtedy umowa spółki jawnej wymaga formy przewidzianej w art. 158 k.c., który w tej sytuacji jest przepisem szczególnym wobec reguły wyrażanej przez art. 23 k.s.h. normujący formę zawarcia umowy spółki jawnej.

W konkluzji glosator ocenił, że komentowanym orzeczeniem Sąd Najwyższy odstąpił od jednego z fundamentalnych wymagań dotyczących zbywania nieruchomości, wyrażonego w art. 158 w związku z art. 73 § 2 k.c., zgodnie z którym każda umowa zobowiązująca do przeniesienia własności wymaga pod rygorem nieważności formy aktu notarialnego.

B.W.

*

teza oficjalna

Stowarzyszenie zwykle nie ma legitymacji do wytoczenia powództwa w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479³⁸ § 1 zdanie drugie).

teza opublikowana w „Monitorze Prawniczym”

1. Przepis art. 64 § 1¹ k.p.c., po uchyleniu art. 64 § 2 k.p.c., wiąże zdolność sądową organizacji pozarządowych (dawniej organizacji społecznych) z przyznaniem im zdolności prawnej. Niezależnie od tego możliwe jest przyznanie określonej jednostce niemającej zdolności prawnej, z mocy wyraźnego przepisu, szczególnej zdolności sądowej. Organizacje pozarządowe wyposażone w osobowość prawną mają zdolność sądową na podstawie art. 64 § 1 k.p.c. Organizacje pozarządowe niebędące osobami prawnymi mają zdolność sądową na podstawie art. 64 § 1¹ k.p.c., jeżeli ustawa przyznaje im zdolność prawną.

2. Stowarzyszenia zwykle stanowiące uproszczoną formę stowarzyszenia, z mocy wyraźnego przepisu art. 40 ustawy z 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, nie mają osobowości prawnej, co wyklucza poddanie ich regulacjom dotyczącym osób prawnych.

Brak jest przepisu, który przyznawałyby im zdolność prawną, co wyłącza stosowanie do nich art. 331 k.c.

(postanowienie z dnia 16 kwietnia 2015 r., I CSK 396/14, A. Górski, M. Bączyk, I. Koper, niepubl.)

Glosa

Edyty Hadrowicz, Monitor Prawniczy 2016, nr 9, s. 490

Glosa jest częściowo krytyczna.

Zdaniem glosatorki, w komentowanym postanowieniu Sąd Najwyższy jednoznacznie opowiedział się za nieprzyznaniem ułomnej osobowości prawnej stowarzyszeniu zwykłemu, uznając, że nie ma przepisu przyznającego takiemu stowarzyszeniu zdolność prawną, co wyłącza stosowanie do nich art. 33¹ k.c. Przyznanie przez ustawę szczególnej zdolności prawnej następuje przez wskazanie, że określony podmiot może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, oraz zaciągać zobowiązania. Autorka wskazała, że ten problem jest odmiennie postrzegany w piśmiennictwie, gdzie prezentowane są poglądy wskazujące, iż dla wyrażenia tego przymiotu ustawa może posługiwać się różnymi zwrotami językowymi i nie jest przy tym niezbędne stosowanie jakichś ustalonych formuł. W omawianym zakresie przyjęcie stanowiska ma istotne znaczenie ze względu na określenie katalogu jednostek organizacyjnych, które mają zdolność sądową na podstawie art. 64 § 1¹ k.p.c. W glosowanym postanowieniu przyjęto, że nie ma przepisu ogólnego przyznającego stowarzyszeniom zwykłym zdolność sądową, stwierdzającego, że mogą one pozywać i być pozywane, a więc zgodnie z art. 64 § 1 k.c. mają zdolność występowania jako strona w procesie. W ocenie Sądu Najwyższego, zdolność sądowa jest wynikiem zdolności prawnej, co oznacza, że każdy, kto ma zdolność prawną, ma również zdolność sądową.

Zdaniem glosatorki, z tym stanowiskiem można polemizować. Zdolność sądowa jest pojęciem procesowym i nie stanowi składnika zdolności prawnej, która jest pojęciem z zakresu prawa materialnego. Ustawodawca przyznaje ją również takim jednostkom, które zdolności prawnej nie mają. Ponadto w postępowaniu cywilnym rozpoznawane są sprawy wynikające ze stosunków prawa administracyjnego lub prawa

pracy, dla których cywilistyczne ujęcie podmiotowości prawnej nie jest równoważne. W związku z domniemaniem drogi postępowania cywilnego mogą zatem być rozpoznawane w tym postępowaniu sprawy z udziałem podmiotów, których nie da się zakwalifikować do kategorii znanych prawu cywilnemu.

W ocenie autorki, stanowiska Sądu Najwyższego nie można w pełni zaakceptować. Jej zdaniem, podstawową przyczyną prezentowanego przez Sąd Najwyższy poglądu jest założenie, że stowarzyszenie zwykle nie jest ułomną osobą prawną oraz nie legitymuje się statusem organizacji pozarządowej, co przekłada się na brak zdolności sądowej. Komentarka podała, że praktyka obrotu pokazuje, iż nie skończyły się spory, komu przyznano, a komu nie przyznano zdolności prawnej, a w konsekwencji także zdolności sądowej. Kwestia ta, oprócz istotnych implikacji praktycznych, jest też interesująca z teoretycznego punktu widzenia.

Głosowane postanowienie omówił M. Bączyk w „Przeglądzie orzecznictwa” (M.Pr.Bank 2016, nr 2, s. 44).

R.N.

*

Wymaganie, aby rozporządzenie opróżnionym miejscem hipotecznym mieściło się w granicach wygasłej hipoteki, nie ma charakteru bezwzględnego. Nie stoi bowiem na przeszkodzie rozporządzeniu opróżnionym miejscem hipotecznym na kwotę wyższą od sumy tego miejsca za zgodą osób, którym przysługują prawa obciążające nieruchomości z pierwszeństwem równym lub niższym od wygasłej hipoteki, a w pewnych przypadkach, nawet bez zgody tych osób i żadnych innych dodatkowych przesłanek.

(postanowienie z dnia 21 maja 2015 r., IV CSK 509/14, K. Strzelczyk, M. Wysocka, K. Zawada, M.Pr.Bank. 2016, nr 4, s. 29)

Glosa

Bartłomieja Swaczyny, Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 4, s. 40

Glosa jest częściowo krytyczna.

Glosator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego o dopuszczalności rozporządzenia opróżnionym miejscem hipotecznym na kwotę wyższą

od sumy tego miejsca, jeżeli zgodziły się na to osoby, którym przysługują prawa o pierwszeństwie różnym lub niższym niż wygasła hipoteka. Jednocześnie skrytykował pogląd przeciwny, oparty na ściśle językowej wykładni art. 101¹ ust. 1 u.k.w.h. i podzielił zapatrywanie, że wspomniana zgoda uzasadnia rezygnację z ochrony przyznanej w tym przepisie osobom uprawnionym z praw o pierwszeństwie równym lub niższym. Komentator zaaprobował również tezę Sądu Najwyższego, że w braku takiej zgody, sąd powinien uwzględnić wnioski o wpis przeniesienia hipoteki na opróżnione miejsce hipoteczne w części, w jakiej odpowiada on sumie wygasłej hipoteki.

Autor opowiedział się jednak przeciwko stosowaniu w tym celu art. 58 § 3 k.c. wprost, gdyż nie da się wyodrębnić części czynności prawnej w postaci określonego postanowienia umowy odnoszącego się do części sumy hipoteki przenoszanej na opróżnione miejsce; postanowienie umowy odnosi się do całej sumy hipoteki, zatem uznanie go za nieważne prowadzić musiałyoby do oddalenia wniosku w całości. Zdaniem autora należy w tym wypadku stosować art. 58 § 3 k.c. *per analogiam*.

Odnosząc się do analogicznej oceny przez Sąd Najwyższy dopuszczalności wpisu roszczenia o przeniesienie hipoteki na opróżnione miejsce hipoteczne w razie braku zgody osób z pierwszeństwem równym lub niższym glosator uznał, że wadą stanowiska Sądu Najwyższego jest powiązanie rozstrzygnięcia z chwilą złożenia wniosku o wpis, podczas gdy dopiero z chwilą zwolnienia się przyrzeczonego miejsca hipotecznego może się okazać, że przeniesienie hipoteki na opróżnione miejsce nastąpi w granicach wygasłej hipoteki (w sytuacji, gdy zwiększy się suma hipoteki zajmującej przyrzeczone miejsce lub gdy zmniejszy się suma hipoteki mającej uzyskać to miejsce w przyszłości). Z tego względu glosator opowiedział się za dopuszczalnością ujawnienia wspomnianego roszczenia bez zgody osób uprawnionych z praw o pierwszeństwie równym lub niższym. W takim wypadku, z chwilą opróżnienia przyrzeczonego miejsca hipotecznego rozporządzenie nastąpi w zakresie, w jakim będzie to możliwe w granicach wygasłej hipoteki. Autor zwrócił przy okazji uwagę na wynikające z rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych skutki nieujawnienia faktu udzielenia wspomnianej zgody.

Glosator skrytykował stanowisko Sądu Najwyższego o uwzględnieniu wniosku o wpis roszczenia w zakresie, w jakim będące przedmiotem roszczenia rozporządzenie mieści się w granicach hipoteki zajmującej przyrządzone miejsce. Zaaprobował natomiast pogląd, że uprawnienie do rozporządzania opróżnionym miejscem hipotecznym powstaje także w razie wygaśnięcia hipoteki będącej jedynym obciążeniem danego przedmiotu oraz stanowisko, iż wymaganie zgody na rozporządzenie opróżnionym miejscem hipotecznym ponad granice wygasłej hipoteki nie odnosi się do osób uprawnionych z praw obciążających nieruchomości, na które rozporządzenie to nie może mieć wpływu.

Na końcu glosator wyraził postulat postępowania się zwrotem „suma hipoteki” zamiast stosowanej w uzasadnieniu glosowanego orzeczenia formuły „hipoteka do kwoty”.

K.P.

*

Odwołanie testamentu sporządzonego w formie aktu notarialnego może nastąpić przez świadome zniszczenie przez spadkodawcę wypisu tego aktu (art. 946 k.c.).

(postanowienie z dnia 6 sierpnia 2015 r., V CSK 635/14, I. Koper, W. Katner, Z. Kwaśniewski, OSNC 2016, nr 6, poz. 79; OSP 2016, nr 6, poz. 58; BSN 2015, nr 11, s. 13; NPN 2016, nr 1, s. 86)

Glosa

Tomasza Justyńskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 6, poz. 58

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor zaaprobował przyznanie przez Sąd Najwyższy pierwszeństwa autonomii woli testatora przed bezpieczeństwem obrotu. Zauważył, że akt „zniszczenia odwołującego” może być niedostępny dla otoczenia, a przez to nieskuteczny. Uznał, że jest to jednak ryzyko spadkodawcy. Zgodził się, że do skutecznego odwołania testamentu notarialnego wystarczy zniszczenie chociażby jednego jego wypisu. Wyraził następnie zapatrywanie, że do skutecznego odwołania testamentu holograficz-

nego, który został sporządzony w kilku jednobrzmiących egzemplarzach, wystarczy zniszczenie jego z nich.

Krytyczną glosę sporządził P. Księżak (Rejent 2016, nr 1, s. 139).

M.P.

prawo cywilne procesowe

Domniemanie przewidziane w art. 891¹ § 1 zdanie czwarte k.p.c. nie może być wzruszone porozumieniami zawartymi przez współposiadaczy rachunku wspólnego (art. 51 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), jeżeli nie zostały uwzględnione w treści umowy tego rachunku (art. 725 k.c.).

(wyrok z dnia 9 lutego 2012 r., III CSK 189/11, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, K. Strzelczyk, OSNC 2012, nr 9, poz. 102; BSN 2012, nr 4, s. 8; Rej. 2012, nr 9, s. 176; MoP 2012, nr 22, s. 1209; M.Pr.Bank. 2012, nr 9, s. 25)

Glosa

Grzegorza Sikorskiego, Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 5, s. 38

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor poruszył problematykę postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko jednemu ze współposiadaczy rachunku bankowego. Omówił kwestie swobody stron w kształtowaniu treści stosunku prawnego rachunku bankowego wspólnego, w tym do ustalenia przez nie nierównych udziałów współposiadaczy w rachunku. Odrzucił wąską wykładnię art. 51a Pr.bank., sugerującą, że strony mogą jedynie zamieścić w umowie takie postanowienia, które w sposób odmienny regulują zagadnienia związane z dysponowaniem środkami na rachunku lub dokonaniem wypowiedzenia umowy rachunku bankowego wspólnego. Uznał, że swoboda stron w zakresie kształtowania treści stosunku prawnego rachunku bankowego wspólnego musi być większa. Postulował zmianę art. 51a Pr.bank., tak aby dla interpretacji zakresu swobody stron w odniesieniu do treści stosunku prawnego nie było

konieczności odwoływania się do zasady swobody umów i przepisów procesowych.

Komentowane orzeczenie uwzględnił w „Przeglądzie orzecznictwa” M. Bączyk (M.Pr.Bank. 2013, nr 2, s. 76).

M.M.

*

Wierzycielowi, który w drodze zabezpieczenia roszczenia uzyskał zajęcie udziałów dłużnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, nie przysługuje legitymacja czynna do wytoczenia powództwa o pozbawienie uchwały zgromadzenia wspólników wskazanej spółki skutków prawnych, jeżeli do podjęcia uchwały doszło przed zajęciem udziałów.

(wyrok z dnia 26 czerwca 2015 r., I CSK 311/14, A. Kozłowska, J. Frąckowiak, B. Ustjanicz, OSP 2016, nr 6, poz. 57)

Glosa

Michała Krakowiaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 6, poz. 57

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że stosowanie art. 743 k.p.c. nie może prowadzić w świetle art. 910² k.p.c. do pozbawienia wierzyciela, który uzyskał zajęcie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w celu zabezpieczenia roszczenia, legitymacji do wytoczenia powództwa o pozbawienie skutków prawnych uchwały zgromadzenia wspólników spółki. Stwierdził, że chwila egzekucyjnego zajęcia prawa modyfikuje zakres uprawnień dłużnika (obowiązane) względem przysługującego mu składnika majątku, wobec tego dopiero od tego zdarzenia procesowego wierzyciel (uprawniony) nabywa uprawnienia, o których stanowi się w art. 910² § 1 k.p.c. Zaaprobował pogląd Sądu Najwyższego, że czynności zachowawcze przysługują wierzycielowi po dokonaniu zajęcia i służą zachowaniu zajętego prawa jako całości, i w konsekwencji, przedmiotem zaskarżenia mogą być uchwały podjęte po dokonaniem zajęcia zmierzające do uszczuplenia bądź uni-

cestwienia tego prawa. Zgodził się również, że wytoczenie powództwa nie jest roszczeniem w rozumieniu art. 911⁴ k.p.c., a przepis ten nie może stanowić podstawy prawnej zaskarżenia uchwał podjętych przed zajęciem udziałów.

M.P.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2016, NR 7–8

Sąd Najwyższy nie odstępuje od zasady prawnej wyrażonej w punkcie trzecim uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1979 r., III CZP 15/79, o następującej treści:

„W razie odwołania darowizny w stosunku do jednego z małżonków rzecz darowana staje się przedmiotem współwłasności obojga małżonków w częściach równych, a darczyńca może żądać przeniesienia na niego udziału należącego do małżonka, w stosunku do którego darowiznę odwołał, gdyby zaś nie było to możliwe – zwrotu wartości tego udziału (art. 405 k.c.).”

(uchwała pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2016 r., III CZP 72/15, T. Ereciński, M. Bączyk, D. Dończyk, J. Frąckowiak, J. Górski, A. Górski, I. Gromska-Szuster, J. Gudowski, W. Katner, M. Koba, M. Kocon, I. Koper, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, B. Myszką, A. Owczarek, W. Pawlak, H. Pietrkowski, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, M. Romańska, K. Strzelczyk, M. Szulc, K. Tyczka-Rote, K. Weitz, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, D. Zawistowski, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 80)

*

Sąd może oddalić wniosek o wpis do księgi wieczystej, jeżeli istnieje znana mu urzędowo przeszkoda do jego dokonania.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 25 lutego 2016 r., III CZP 86/15, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, J. Gudowski, H. Pietrkowski, T. Wiśniewski, M. Wysocka, D. Zawistowski, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 81)

Dopuszczalna jest egzekucja świadczeń pieniężnych ze współdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, znajdującego się w zasobach spółdzielni mieszkaniowej będącej wierzycielem, bez uzyskania orzeczenia sądu o jego sprzedaży w drodze licytacji na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z nieruchomości, o którym mowa w art. 17¹⁰ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222 ze zm.) w związku z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.).

(uchwała z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CZP 42/15, D. Dończyk, A. Owczarek, M. Szulc, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 82)

*

Spadkobiercom przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie przez zapisobiercę z rzeczy oznaczonej co do tożsamości, stanowiącej przedmiot zapisu zwykłego, za okres do wymagalności roszczenia o wykonanie zapisu.

(uchwała z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CZP 46/15, D. Dończyk, A. Owczarek, M. Szulc, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 83)

*

Artykuł 594 k.s.h. reguluje odpowiedzialność cywilną za zaniechanie wykonania z winy umyślnej wymienionych w nim obowiązków.

(uchwała z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CZP 62/15, D. Dończyk, A. Owczarek, M. Szulc, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 84)

*

Niedopuszczalne jest orzeczenie przysposobienia z jednoczesnym ograniczeniem zarządu majątkiem małoletniego przez ustanowienie kuratora do zarządu tym majątkiem.

(uchwała z dnia 16 września 2015 r., III CZP 47/15, I. Koper, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 85)

W razie uchylenia układu i otwarcia przez sąd zakończonego postępowania upadłościowego, syndyk może żądać uznania czynności prawnej upadłego za bezskuteczną w terminie dwóch lat od dnia otwarcia postępowania upadłościowego, chyba że na podstawie przepisów kodeksu cywilnego uprawnienie to wygasło wcześniej (art. 132 ust. 3 w związku z art. 304 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 233 ze zm.).

(uchwała z dnia 16 września 2015 r., III CZP 48/15, I. Koper, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 86)

*

Prawo do korzystania z osobnej kwatery stałej przydzielonej żołnierzowi zawodowemu w okresie obowiązywania ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz.U. Nr 19, poz. 121 ze zm.) w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej, która ustała przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz.U. Nr 30, poz. 162), stanowi składnik majątku wspólnego małżonków.

(uchwała z dnia 16 września 2015 r., III CZP 50/15, I. Koper, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 87)

*

1. Transkrypcja protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk nie jest dokumentem urzędowym i nie stanowi podstawy ustaleń dotyczących przebiegu posiedzenia.

2. Jeżeli protokół sporządzony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk nie pozwala w części obejmującej czynność dowodową na ustalenie jej treści, sąd powtarza w odpowiednim zakresie tę czynność (art. 241 k.p.c.).

3. Podnosząc w apelacji zarzut błędnej oceny dowodu (art. 233 § 1 k.p.c.), skarżący nie musi wskazywać konkretnego fragmentu zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku utrwalającego przeprowadzenie tego dowodu.

(uchwała z dnia 23 marca 2016 r., III CZP 102/15, J. Gudowski, K. Weitz, J. Kaspryszyn, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 88)

Artykuł 538 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu o uchylenie postanowienia orzekającego o stwierdzeniu zgonu.

(postanowienie z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CSK 434/14, D. Dończyk, A. Owczarek, M. Szulc, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 89)

*

Utrata bytu prawnego przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością na skutek jej wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego nie powoduje wygaśnięcia hipoteki zabezpieczającej niezaspokojoną wierzytelność wobec tej spółki na nieruchomości osoby trzeciej.

(wyrok z dnia 10 września 2015 r., II CSK 745/14, D. Dończyk, B. Ustjanicz, K. Zawada, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 90)

*

Ustalając – na podstawie art. 12 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz.Urz.UE. L Nr 177, s. 6) – walutę wykonania zobowiązania, sąd uwzględnia przede wszystkim statut kontraktowy tego zobowiązania.

(wyrok z dnia 17 września 2015 r., II CSK 783/14, A. Kozłowska, W. Katner, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 91)

*

W oświadczeniu o przystąpieniu do grupy, o którym mowa w art. 6 ust. 2 w związku z art. 12 zdanie pierwsze ustawy dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 44), wystarczy powołanie się na treść pozwu, jeżeli nie uniemożliwia to oceny dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym.

(postanowienie z dnia 18 września 2015 r., I CSK 672/14, A. Piotrowska, K. Pietrzykowski, M. Romańska, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 92)

Forma i miejsce publikacji oświadczenia usuwającego skutki naruszenia dóbr osobistych spowodowanych treścią artykułu opublikowanego w internetowych wydaniach prasy powinna być dostosowana do edytorskich, technologicznych i funkcjonalnych standardów internetu.

(wyrok z dnia 18 września 2015 r., I CSK 813/14, A. Piotrowska, K. Pietrzykowski, M. Romańska, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 93)

*

W razie rozporządzenia korzyścią majątkową przez osobę trzecią na rzecz dalszej osoby, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko tej osobie i zaskarżyć czynność prawną, w której uczestniczyła (art. 531 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 24 września 2015 r., V CSK 667/14, T. Bielska-Sobkowicz, M. Bączyk, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 94)

*

Prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie nie jest dobrem osobistym.

(wyrok z dnia 24 września 2015 r., V CSK 741/14, T. Bielska-Sobkowicz, M. Bączyk, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 95)

*

Jeżeli sąd, do którego wniesiono pozew jest niewłaściwy miejscowo oraz nie może na podstawie okoliczności sprawy ustalić tej właściwości, zwraca się z urzędu do Sądu Najwyższego o oznaczenie sądu właściwego (art. 45 k.p.c.).

(zarządzenie z dnia 9 marca 2016 r., J. Gudowski, III CO 10/16, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 96)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2016, NR 9

Oświadczenie członka zarządu spółki kapitałowej o rezygnacji z tej funkcji jest składane – z wyjątkiem przewidzianym w art. 210 § 2 i art. 379 § 2 k.s.h. – spółce reprezentowanej w tym zakresie zgodnie z art. 205 § 2 lub art. 373 § 2 k.s.h.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 31 marca 2016 r., III CZP 89/15, T. Ereciński, J. Gudowski, W. Katner, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, K. Zawada, OSNC 2016, nr 9, poz. 97)

*

W postępowaniu grupowym o ustalenie odpowiedzialności pozwanego (art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 44) sąd bada zarzut przedawnienia roszczenia pieniężnego, jeżeli dotyczy on wszystkich członków grupy i oparty jest na jednakowych okolicznościach odnoszących się do nich wszystkich.

(uchwała z dnia 16 września 2015 r., III CZP 51/15, I. Koper, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 9, poz. 98)

*

Obowiązek pomniejszenia wysokości przewidzianych w umowie leasingu a niezapłaconych rat o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania

umowy, nie obejmuje rat wymagalnych przed rozwiązaniem umowy (art. 709¹⁵ k.c.).

(uchwała z dnia 16 września 2015 r., III CZP 52/15, I. Koper, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 9, poz. 99)

*

Wprowadzony ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 173, poz. 1218) art. 73 ust. 2a pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) stanowi podstawę do zmiany stawki opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej także wtedy, gdy ustanowienie odrębnej własności lokalu użytkowego w budynku wzniesionym na tej nieruchomości nastąpiło przed dniem wejścia tego przepisu w życie.

(uchwała z dnia 8 października 2015 r., III CZP 53/15, A. Piotrowska, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 9, poz. 100)

*

Zobowiązania z tytułu wynagrodzenia tymczasowego nadzorca sądowego, niewyegzekwowane od spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, co do której oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 233 ze zm.), są objęte przewidzianą w art. 299 § 1 k.s.h. odpowiedzialnością członków zarządu.

(uchwała z dnia 8 października 2015 r., III CZP 54/15, A. Piotrowska, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 9, poz. 101)

*

Przewidziany w art. 373 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 233 ze zm.) zakaz prowadzenia działalności gospodarczej

może być ograniczony przedmiotowo w zależności od stopnia winy przedsiębiorcy i skutków podejmowanych działań.

(postanowienie z dnia 24 września 2015 r., V CSK 689/14, T. Bielska-Sobkowicz, M. Bącznyk, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 9, poz. 102)

*

Przesłanką odpowiedzialności ubezpieczyciela na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1450) jest istnienie obiektywnego związku funkcjonalnego między zachowaniem agenta a wyrządzoną tym zachowaniem szkodą.

(wyrok z dnia 30 września 2015 r., I CSK 702/14, D. Zawistowski, Z. Kwaśniewski, A. Owczarek, OSNC 2016, nr 9, poz. 103)

*

Potrzeba wyeliminowania stanu niepewności wynikającego z uchwały wspólnoty mieszkaniowej może uzasadniać interes prawny członka wspólnoty w sprawie o ustalenie nieistnienia tej uchwały (art. 189 k.p.c.).

(wyrok z dnia 30 września 2015 r., I CSK 773/14, D. Zawistowski, Z. Kwaśniewski, A. Owczarek, OSNC 2016, nr 9, poz. 104)

*

We wzorcu umownym określającym ogólne warunki dodatkowego ubezpieczenia szpitalnego można określić maksymalny okres hospitalizacji limitujący obowiązek świadczenia pieniężnego ubezpieczyciela, chyba że sposób jego sformułowania stwarza niepewność co do tego, czy i kiedy konsument uzyska spodziewaną ochronę ubezpieczeniową; takie postanowienie stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c.

(wyrok z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, D. Zawistowski, Z. Kwaśniewski, A. Owczarek, OSNC 2016, nr 9, poz. 105)

W sprawie o odszkodowanie za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (art. 449¹ i nast. k.c. w związku przepisami dyrektywy nr 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe, Dz.Urz. UE, rozdział 15,1.1, s. 257 – polskie wydanie specjalne) na powódzie spoczywa ciężar dowodu, że pozwany importer sprowadził produkt niebezpieczny na terytorium Unii Europejskiej, a na pozwanym, że go nie sprowadził w zakresie swojej działalności gospodarczej lub w tym zakresie nie wprowadził do obrotu.

(wyrok z dnia 2 października 2015 r., II CSK 816/14, K. Pietrzykowski, M. Koccon, K. Weitz, OSNC 2016, nr 9, poz. 106)

*

Spółce komunalnej utworzonej przez gminę nie przysługują kompetencje przewidziane w art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) dla innej osoby prawnej.

(wyrok z dnia 7 października 2015 r., I CSK 826/14, B. Myszka, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC 2016, nr 9, poz. 107)

*

W sprawie z powództwa Skarbu Państwa przeciwko przedsiębiorcy o zwrot środków finansowych przyznanych z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych w wyniku umowy o dofinansowanie projektu, zawartej na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz.U. Nr 116, poz. 1206 ze zm.), droga sądowa jest dopuszczalna.

(wyrok z dnia 7 października 2015 r., I CSK 878/14, B. Myszka, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC 2016, nr 9, poz. 108)

*

Właściciel nieruchomości Skarb Państwa (gmina) nie może nabyć przez zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności

przesyłu na prawie użytkowania wieczystego ustanowionego na tej nieruchomości.

(postanowienie z dnia 14 października 2015 r., V CSK 5/15, D. Zawistowski, M. Szulc, K. Tyczka-Rote, OSNC 2016, nr 9, poz. 109)

INFORMACJE

W dniu 20 maja 2016 r. w Uniwersytecie Łódzkim odbyło się kolejne, doroczne Forum Prawa Spółek, tym razem poświęcone tematyce papierów wartościowych emitowanych przez spółki handlowe. Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Prawa Gospodarczego i Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, a jednym z jej patronów była Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf.

Obrodom, w których uczestniczyli sędziowie Sądu Najwyższego Irena Gromska-Szuster, Anna Kozłowska, Mirosław Bączyk, Krzysztof Strzelczyk i Zbigniew Kwaśniewski, przewodniczył sędzia Sądu Najwyższego prof. dr hab. Wojciech Katner, kierownik Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego.

Jeden z referatów pt. „Papiery wartościowe emitowane przez spółki handlowe w orzecznictwie Sądu Najwyższego” wygłosił sędzia Sądu Najwyższego Mirosław Bączyk, a w żywej, interesującej dyskusji plenaryjnej zabrał głos sędzia Sądu Najwyższego Zbigniew Kwaśniewski.

*

W dniu 14 czerwca w sali im. Stanisława Dąbrowskiego odbyło się doroczne Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego poświęcone przedstawieniu informacji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o działalności Sądu Najwyższego w 2015 r. (art. 4, 11 § 3, art. 16 § 1 pkt 5 i art. 17 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym). W Zgromadzeniu, które skupiło sędziów Sądu Najwyższego w stanie

czynnym i w stanie spoczynku, wzięli udział: Prezes Trybunału Konstytucyjnego Andrzej Rzepliński, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego i Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa Marek Zirk-Sadowski, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa Dariusz Zawistowski, Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP Andrzej Dera, Prezes Najwyższej Izby Kontroli Krzysztof Kwiatkowski, Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński, Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich Stanisław Trociuk, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Łukasz Piebiak, Prezes Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa Leszek Bosek, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych Dariusz Sałajewski, Prezes Krajowej Rady Notarialnej Mariusz Białecki, Sekretarz Naczelnej Rady Adwokackiej Rafał Dąbrowski, Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie Krystyna Karolus-Franczyk, Prezes Sądu Okręgowego w Warszawie Małgorzata Kluziak, Prezes Sądu Okręgowego dla Warszawy – Pragi Beata Janusz oraz inni dostojni Goście, wśród których szczególnie serdecznie powitano sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, byłego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Adama Strzembosza.

Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf otworzyła Zgromadzenie i powitała zebranych, informując na wstępie o przygotowywanych uroczystościach uczczenia 100-lecia Sądu Najwyższego, przypadającego we wrześniu przyszłego roku. Powiadomiła, że uroczyste Zgromadzenie Ogólne sędziów Sądu Najwyższego odbędzie się w dniu 28 września 2017 r. w Sali Wielkiej (Balowej) Zamku Królewskiego w Warszawie, a poprzedzi je msza św. odprawiona w Katedrze św. Jana w Warszawie.

Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego poinformowała również, że w Zgromadzeniu Ogólnym po raz ostatni biorą udział Prezesi Sądu Najwyższego, kierujący pracami Izb, w dniu 28 sierpnia bowiem kończy się ich kadencja. W imieniu własnym oraz wszystkich sędziów Sądu Najwyższego oraz pracowników podziękowała Prezesom Teresie Flemming-Kuleszy, Tadeuszowi Erecińskiemu, Januszowi Godyniowi i Lechowi Paprzyckiemu za wielki wkład w umacnianie roli i znaczenia Sądu Najwyższego, oraz za pomoc, jaką otrzymała od nich przy kierowaniu Sądem Najwyższym. Przekazała Prezesom Sądu Najwyższego najlepsze życzenia zdrowia oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Następnie – odwołując się do „Informacji o działalności Sądu Najwyższego w 2015 r.” – Pierwsza Prezes Sądu omówiła najważniejsze aspekty działalności Sądu Najwyższego. Podkreśliła, że w 2015 r. odnotowano dalszy wzrost liczby spraw; łącznie wpłynęło ich 11 214. Przeważały skargi kasacyjne i kasacje – 7971. Wpłynęły także 173 zagadnienia prawne oraz 1057 zażaleń. Na pozostałe sprawy składały się: apelacje od orzeczeń wojskowych sądów okręgowych, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprawy z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów, skargi na przewlekłość postępowania, skargi o wznowienie, wnioski o przekazanie sprawy innemu sądowi, sprawy o ułaskawienie oraz wnioski incydentalne, a także sprawy dyscyplinarne. Ogółem Sąd Najwyższy rozpoznał 10 502 sprawy, w tym m.in. 7554 skargi kasacyjne i kasacje, 1022 zażalenia oraz 154 zagadnienia prawne.

Omawiając orzecznictwo Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego stwierdziła, że stopień skomplikowania prawa niejednokrotnie zmuszał składy orzekające do uwzględniania licznych odniesień daleko poza materię prawa prywatnego, nadając ich wypowiedziom swoisty, interdyscyplinarny charakter. Jako przykład wskazała uchwały składów powiększonych dotyczące problematyki odszkodowań za tzw. nieruchomości warszawskie, w tym uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 20 stycznia 2015 r., III CZP 78/14, która usunęła wątpliwości co do waloru ostateczności decyzji nadzorczej wydanej przed dniem 11 kwietnia 2011 r., od czego według art. 160 § 6 k.p.a. (obecnie uchylonego) zależał początek biegu terminu przedawnienia. Powiększony skład Sądu Najwyższego przyjął, że jeżeli w wyniku wydania przed dniem 1 września 2004 r. decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji strona poniosła szkodę, a właściwy minister lub samorządowe kolegium odwoławcze stwierdziło – po tym dniu, lecz przed dniem 11 kwietnia 2011 r. – nieważność tej decyzji albo jej wydanie z naruszeniem prawa, termin przedawnienia roszczenia o odszkodowanie przewidziany w art. 160 § 6 k.p.a. rozpoczyna bieg z chwilą bezskutecznego upływu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, a w razie jego złożenia – z chwilą wydania decyzji po ponownym rozpatrzeniu sprawy. Nie ulega wątpliwości, że ta uchwała, marginalizująca pewne mankamenty legislacyjne oraz ak-

centująca argumenty celowościowe, ułatwia obywatelom dochodzenie roszczeń odszkodowawczych.

Podobne związki z prawem administracyjnym wykazują inne uchwały podejmowane w składach powiększonych dotyczące odpowiedzialności odszkodowawczej. Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego przytoczyła uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 3 września 2015 r., III CZP 22/15, dotyczącą związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji zezwalającej na sprzedaż lokalu w budynku położonym na nieruchomości objętej dekretem o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy, której wadliwość stwierdzono w trybie nadzorczym, a szkodą polegającą na utracie przez osobę uprawnioną prawa własności lokalu, wynikającą z braku możliwości przywrócenia tego prawa.

Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła uwagę, że w orzecznictwie Izby Cywilnej stale wspiera się istotną dla obrotu prawnego równowagę wartości konstytucyjnych wynikających z zasad sprawiedliwości społecznej oraz społecznej gospodarki rynkowej. Tych aspektów dotyczy zwłaszcza uchwała z dnia 18 listopada 2015 r., III CZP 73/15, odnosząca się do tzw. opłat półkowych, a więc innych niż marża świadczeń za przyjęcie towaru do sprzedaży. Starając się w granicach obowiązującego prawa chronić interesy dostawców towarów do wielkich sieci handlowych, Sąd Najwyższy udzielił sądom powszechnym wskazówek co do relacji powszechnie stosowanych rabatów posprzedażowych do przepisów typizujących czyn z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Potrzeba równoważenia interesów jednostkowych oraz interesu społecznego widoczna jest również od wielu lat w orzecznictwie dotyczącym służebności przesyłu i korzystania przez przedsiębiorstwa energetyczne z cudzych gruntów zajętych pod urządzenia przesyłowe. Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego podkreśliła, że ustawodawca wprowadzając instytucję służebności przesyłu, zaniechał uregulowania kwestii intertemporalnych, stawiając tym samym Sąd Najwyższy przed koniecznością wypełnienia luk prawnych przez podejmowanie *ad casum* rozstrzygnięć wykładniczych. Tego rodzaju sytuacji nie można uważać za optymalną.

W obrębie prawa procesowego cywilnego za doniosłe Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego uznała wypowiedzi w sprawie własności rzeczowej

i miejscowej sądów (uchwały z dnia 10 lipca 2015 r., III CZP 36/15, i z dnia 18 listopada 2015 r., III CZP 60/15). Wnioski płynące z tych uchwał trzeba uwzględnić szczególnie w sytuacji, w której ze strony organów władzy wykonawczej i ustawodawczej powtarzane są zapowiedzi dokonania głębokiej reorganizacji sądownictwa powszechnego.

Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego wskazała, że wiele spraw kaskacyjnych rozpoznanych w 2015 r. dotyczyło odszkodowania od ubezpieczyciela na rzecz ubezpieczonych z tytułu działalności agentów ubezpieczeniowych. Liczba tego typu spraw, a także powtarzalność problemów może wskazywać na słabość jakości regulacji zawartej w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym, a także na potrzebę wzmocnienia nadzoru państwa nad rynkiem ubezpieczeniowym w interesie ochrony klientów tego rodzaju usług finansowych.

Na koniec Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zaakcentowała, że w 2015 r. Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej dwukrotnie zwrócił się z pytaniami prejudycjalnymi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Na zakończenie swego wystąpienia – po omówieniu działalności Sądu Najwyższego w pozostałych Izbach – Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego stwierdziła, że działalność Sądu Najwyższego w 2015 r. oraz uzyskane wyniki pracy, tak pod względem poziomu orzecznictwa, jak i ogólnej liczby rozpoznanych spraw należy ocenić pozytywnie. Dotychczasowa działalność pozwala także na optymistyczną prognozę realizacji zadań Sądu Najwyższego w przyszłości. Sprawność działania Sądu Najwyższego jest zasługą osobistego zaangażowania sędziów oraz wyrazem dbałości o zapewnienie obywatelom najskuteczniejszej ochrony sądowej. W szerszym aspekcie jest to również rezultat aktywności wszystkich pracowników Sądu Najwyższego, w tym członków Biura Studiów i Analiz, asystentów sędziów i pracowników administracyjnych oraz obsługi.

Następnie Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP Andrzej Dera odczytał list od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy, w którym podziękował za zaproszenie i poruszył następujące kwestie:

– wyraził uznanie dla pracy Sądu Najwyższego, sprawnego stwierdzenia ważności wyborów i wpływu orzecznictwa, szczególnie rozstrzygnięć precedensowych na rozwój prawa;

- zaapelował do sędziów o szersze spojrzenie na koncepcję rozdziału i równoważenia władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej;
- podkreślił, że kultywowanie republikańskiego ducha obywatelskiej odpowiedzialności bardzo ułatwia znalezienie najlepszych rozwiązań prawnych i ustrojowych, także w sytuacjach kryzysowych.

List Prezydenta został wręczony Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego.

Następnie zabierali głos: Prezes Trybunału Konstytucyjnego Andrzej Rzepliński, Przewodniczący Krajowej rady Sądownictwa Dariusz Zawistowski, Prezes Najwyższej Izby Kontroli Krzysztof Kwiatkowski, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego Marek Zirk-Sadowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Łukasz Piebiak oraz Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich Stanisław Trociuk.

Na zakończenie Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf serdecznie podziękowała zebranych za udział w zgromadzeniu.

*

W dniu 29 czerwca sędziowie Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej gościli podczas narady Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara, zastępcę Rzecznika Praw Obywatelskich Stanisława Trociuka oraz Dyrektora Zespołu Prawa Cywilnego Kamilę Dołowską.

Tematem spotkania była sytuacja Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych w świetle proponowanych zmian ustroju sądów. Naradę prowadził oraz zabierał aktywnie głos w dyskusji Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński. W ciekawej, ważnej dyskusji wzięli także udział sędziowie Sądu Najwyższego Teresa Bielska-Sobkowicz, Iwona Koper, Maria Szulc, Mirosław Bączyk, Henryk Pietrkowski oraz Dariusz Zawistowski, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa.

Omówiono również wybrane problemy niejednorodności orzecznictwa sądów powszechnych oraz uzgodniono zasady współpracy Rzecznika Praw Obywatelskich przy rozstrzyganiu przez Sąd Najwyższy zagadnień prawnych tzw. instancyjnych.

W drugiej części narady odbyło się zgromadzenie sędziów Izby Cywilnej poświęcone zaopiniowaniu kandydatur dr. hab. Pawła Grzegor-

czyka oraz dr. hab. Romana Trzaskowskiego, którzy zgłosili się na wolne stanowiska sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej ogłoszone w obwieszczeniu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2016 r. o liczbie, przewidzianych do objęcia, stanowisk sędziego Sądu Najwyższego (M.P. z 2016 r., poz. 462).

Po prezentacji, wysłuchaniu odpowiedzi na zadane pytania oraz dyskusji zgromadzenie wyraziło opinię o kandydatach.

*

W dniach 6–8 czerwca w Borkach koło Supraśla odbyła się doroczna wyjazdowa konferencja sędziów Izby Cywilnej, podczas której zostały omówione trzy bardzo aktualne w praktyce sądów tematy: bezpośrednie stosowanie Konstytucji, szczególna zdolność sądowa oraz występujące w orzecznictwie problemy reprzywatyzacyjne.

Konferencję otworzył i prowadził Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński, a gościła na niej Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf. W konferencji, oprócz sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej, wzięli udział członkowie Biura Studiów i Analiz oraz asystenci sędziów.

W pierwszym dniu konferencji zebrani wysłuchali bardzo interesującego wykładu Leszka Garlickiego, sędziego Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku oraz byłego sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Tematem wykładu było „Bezpośrednie stosowanie Konstytucji przez sądy”. Po wykładzie odbyła się dyskusja, w której zabrali głos sędziowie Sądu Najwyższego Mirosław Bączyk i Krzysztof Pietrzykowski oraz członek Biura Studiów i Analiz Mateusz Pilich.

Podczas drugiego dnia obrad zebrani skupili uwagę na interesującym wykładzie Marcina Dziurdy, byłego Prezesa Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa, pt. Problematyka szczególnej zdolności sądowej. W dyskusji uczestniczyli sędziowie Sądu Najwyższego Mirosław Bączyk i Krzysztof Pietrzykowski oraz członkowie Biura Studiów i Analiz Piotr Rylski i Mateusz Pilich.

Następnie głos zabrał Roman Trzaskowski, członek Biura Studiów i Analiz, Dyrektor Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, który przedstawił zajmujący wykład pt. „Reprzywatyzacja w orzecznictwie Sądu Najwyż-

szego”. Po wykładzie odbyła się żywa dyskusja, w której wzięli udział sędziowie Sądu Najwyższego Wojciech Katner, Mirosław Bączyk, Józef Frąckowiak, Krzysztof Pietrzykowski i Maria Szulc, a także członek Biura Studiów i Analiz Mateusz Pilich. Swój głos dołączył także sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku Leszek Garlicki.

W trzecim dniu konferencji odbyło się zgromadzenie sędziów Izby Cywilnej zwołane na podstawie art. 18 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499 ze zm.), któremu przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński. Podczas zgromadzenia – w związku z przejściem w dniu 28 sierpnia 2016 r. w stan spoczynku sędziego Sądu Najwyższego Tadeusza Erecińskiego, Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Cywilnej – Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf przedstawiła do zaopiniowania kandydata na to stanowisko. Kandydatura została zaopiniowana przez zgromadzenie pozytywnie.

W czasie wolnym uczestnicy konferencji zwiedzili Muzeum Ikon oraz Monaster Zwiastowania Najświętszej Marii Panny w Supraślu. Część uczestników udała się także do Kruszynian, leżących na Dużym Szlaku Tatarskim, w celu zwiedzenia tamtejszego meczetu.

Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński podziękował uczestnikom – zwłaszcza wykładowcom i dyskutantom – za aktywny udział w konferencji, a Dyrektorowi Biura Organizacyjnego Sądu Najwyższego Krzysztofowi Śledziwskiemu za jej zorganizowanie.

Konferencja odbyła się we wsi Borki koło Supraśla, w pięknie położonym ośrodku „Lipowy Most Golf Park”. Pogoda była wspaniała, dopisywały także humory.

Rozpoczęcie konferencji. Prezes Sądu Najwyższego prof. Tadeusz Ereciński wita zebranych.

Pierwszy wykładowca prof. Leszek Garlicki.

Wykład wygłasza dr Marcin Dziurda.

Wykład dr. hab. Romana Trzaskowskiego.

Zgromadzenie sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej z udziałem Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego prof. Małgorzaty Gersdorf.

Zwiedzanie Muzeum Ikon w Supraślu.

Dane statystyczne – czerwiec 2016 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1691	292	328	-	27	-	28	-	216	57	1655
3.	CZP w tym:	30	11	15	7	-	-	-	-	-	8	26
	art. 390 k.p.c.	27	10	15	7	-	-	-	-	-	8	22
	skład 7-miu	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	107	37	69	-	18	-	40	-	-	11	75
5.	CO w tym:	6	82	74	-	1	-	-	-	-	73	14
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	6	82	74	-	1	-	-	-	-	73	14
6.	CSP	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	141	34	36	-	-	-	-	2	12	22	139
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1977	456	524	7	48	-	68	2	228	171	1909

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	10
Głosy	24
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2016, nr 7–8	43
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2016, nr 9	48
Informacje	53
Fotografie	61
Dane statystyczne – czerwiec 2016 r.	67